

บทที่ ๖

เปรียบเทียบเสียงและระบบเสียงภาษาละเวือะบ้านป่าแป๋ บ้านข้างหม้อ บ้านอมพาย และบ้านดง

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่าวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ คือการศึกษาเปรียบเทียบเสียงและระบบเสียงของภาษาละเวือะ ๔ บ้าน คือบ้านป่าแป๋ บ้านข้างหม้อ บ้านอมพายและบ้านดง เพื่อดูความคล้ายคลึงและความแตกต่างของภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้าน ในบทที่ ๒-๕ ผู้วิจัยได้บรรยายเรื่องเสียงและระบบเสียงของภาษาละเวือะแต่ละบ้านไว้โดยละเอียดแล้ว ดังนั้น ในบทนี้จะเป็นการเปรียบเทียบภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้าน โดยจะเปรียบเทียบเป็น ๒ ลักษณะ คือ เปรียบเทียบแบบร่วมสมัย (synchronic) และเปรียบเทียบแบบต่างสมัย (diachronic)^๑

^๑ เฟิร์คินันด์ เคอ ชาซูร์ ได้เสนอวิธีการศึกษาภาษาเป็น ๒ แบบ คือการศึกษาภาษาในแนวนอน (synchronic study) และการศึกษาภาษาในแนวตั้ง (diachronic study) การศึกษาภาษาในแนวนอนนั้นเป็นการศึกษาภาษาเฉพาะสมัย ซึ่งจะเป็นการศึกษาภาษาในสมัยใดก็ได้ คืออาจจะศึกษาภาษาในสมัยปัจจุบัน หรือจะศึกษาภาษาในสมัยโบราณก็ได้ และอาจจะศึกษาภาษาเดียว หรือจะศึกษาภาษาหลาย ๆ ภาษาซึ่งอยู่ในสมัยเดียวกันเปรียบเทียบกัน เช่นอาจจะศึกษาภาษาไทยกรุงเทพฯ ภาษาเดียว หรืออาจจะศึกษาภาษาไทยกรุงเทพฯ เปรียบเทียบกับภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ ก็ได้

ส่วนการศึกษาภาษาในแนวตั้งนั้น เป็นการศึกษาภาษาเดียวกันที่ต่างสมัยกัน การศึกษาภาษาต่างสมัยกันนี้กระทำได้ ๒ ลักษณะคือ

๑. การศึกษาภาษาศาสตร์เชิงประวัติ (historical linguistics) คือศึกษาริวดนาการหรือการเปลี่ยนแปลงจากภาษาที่เก่ากว่ามาเป็นภาษาในสมัยที่ใหม่กว่า
๒. การศึกษาภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ (comparative linguistics) คือการศึกษาเปรียบเทียบภาษาในสมัยที่ใหม่กว่าเพื่อกำหนดรูปลักษณะของภาษาในสมัยที่เก่ากว่า

๖.๑ การเปรียบเทียบแบบร่วมสมัย

เป็นการเปรียบเทียบเสียงและระบบเสียงของภาษาละเวือะ ทั้ง ๔ บ้าน เพื่อดูความคล้ายคลึงและความแตกต่างของเสียงและระบบเสียงของภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้าน โดยจะเปรียบเทียบเป็นส่วน ๆ คือ โครงสร้างพยางค์ ระบบพยัญชนะ ระบบสระและข้อสังเกตเกี่ยวกับระดับเสียงสูง-ต่ำของคำหรือพยางค์ ตามลำดับดังนี้

ก. โครงสร้างพยางค์

พยางค์ในภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้านแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ พยางค์รอง และพยางค์หลัก ซึ่งมีลักษณะโครงสร้างแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบลักษณะของโครงสร้างพยางค์แต่ละประเภทในภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้านแล้วได้ผลดังนี้คือ

๑. โครงสร้างพยางค์รอง

ภาษาละเวือะย่อยทั้ง ๔ บ้านมีลักษณะของโครงสร้างของพยางค์รองเหมือนกันทุกประการ คือ มีโครงสร้างเป็น CV(C)

๒. โครงสร้างพยางค์หลัก

โครงสร้างของพยางค์หลักในภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้านมีความแตกต่างกัน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่มคือ

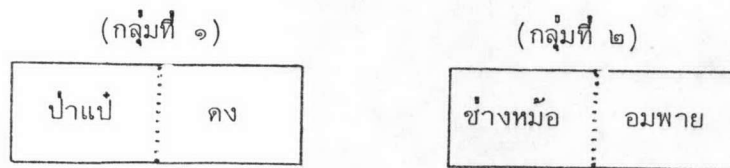
กลุ่มที่ ๑ ภาษาละเวือะบ้านป่าแม่ และบ้านดง มีลักษณะโครงสร้างของพยางค์หลักเหมือนกัน คือ C(C) (C)V(V) (C)

ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ทางเชื้อสายของภาษาต่าง ๆ เพื่อจัดตระกูลภาษา วิธีการศึกษาเปรียบเทียบจะเริ่มจากการรวบรวมคำที่เป็นคำร่วมเชื้อสาย (cognates) จากภาษาต่าง ๆ ที่สันนิษฐานว่าเป็นภาษาในตระกูลเดียวกัน แล้วหาเสียงปฏิภาค (sound correspondence) จากคำเหล่านั้นเพื่อนำมากำหนดรูปของภาษาดั้งเดิม (Proto-language) และขั้นสุดท้าย คืออธิบายการกลายเสียงจากภาษาดั้งเดิม ไปเป็นภาษาปัจจุบัน

(รวบรวมจาก De.Saussure: 1959, Hockett : 1958, คุชฎีพร ขำนิโรศานต์ : ๒๕๒๖, ปราณี กุลละวณิชย์ : ๒๕๒๕)

กลุ่มที่ ๒ ภาษาละเวือะบ้านช่างหม้อ และบ้านอมพาย มีลักษณะโครงสร้างของพยางค์หลักเหมือนกัน คือ C(C) V(V) (V) (C)

ดังนั้น ในเรื่องของโครงสร้างพยางค์ โดยเฉพาะความแตกต่างของโครงสร้างของพยางค์หลักนั้น สามารถแบ่งภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้านออกได้เป็น ๒ กลุ่ม ซึ่งมีความสัมพันธ์กันดังแสดงไว้ในแผนภูมิต่อไปนี้^๑

ภาพที่ ๓๒ แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของภาษาละเวือะ ๔ บ้านในด้านโครงสร้างพยางค์หลัก

ข. ระบบพยางค์

ระบบพยางค์ของภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้านประกอบด้วยหน่วยเสียงพยางค์และพยางค์ควบกล้ำ ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกันแล้วปรากฏผลดังนี้

๑. หน่วยเสียงพยางค์

เมื่อพิจารณาหน่วยเสียงพยางค์ในภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้านเปรียบเทียบกันแล้วพบว่าภาษาละเวือะบ้านป่าแป๋มีจำนวนหน่วยเสียงพยางค์มากกว่าภาษาละเวือะอีก ๓ บ้านคือภาษาละเวือะบ้านป่าแป๋มีหน่วยเสียงพยางค์จำนวน ๒๕ หน่วยเสียง ส่วนภาษาละเวือะบ้านช่างหม้อ บ้านอมพายและบ้านดงนั้น มีจำนวนหน่วยเสียงพยางค์ ๒๔ หน่วยเสียงเท่ากันได้แก่

^๑ จากแผนภูมิสามารถอ่านได้ว่า ภาษาละเวือะบ้านที่อยู่คนละกล่งกันนั้น มีลักษณะแตกต่างกันเป็นคนละกล่ม เส้นประที่ขีดแบ่งภายในกล่ง แสดงว่า ภาษาทั้ง ๒ บ้านนั้นมีความคล้ายคลึงกันมาก ส่วนเส้นทึบที่ขีดแบ่งภายในกล่ง แสดงว่า ภาษาทั้ง ๒ บ้านมีความคล้ายคลึงกันแต่ไม่มากเท่ากับที่แสดงโดยเส้นประ

p	t	c	k	ʔ
ph	th	ch	kh	
b	d	ʃ	g	
m	n	ŋ		
f	s			h
w	l	j		
	r			

ในภาษาละเวือะบ้านป่าแป๋นั้น นอกจากหน่วยเสียงพยัญชนะทั้ง ๒๔ หน่วยเสียงข้างต้นนี้แล้ว ยังมีเพิ่มอีก ๑ หน่วยเสียง คือหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก ไม่ก้อง เกิดที่เพดานอ่อน /x/

นอกจากจะมีความแตกต่างในด้านจำนวนของหน่วยเสียงแล้ว ความแตกต่างที่พบอีกอย่างหนึ่งคือ ความแตกต่างในด้านสัทลักษณะของหน่วยเสียง จากข้อมูลพบว่าในคำที่ในภาษาละเวือะบ้านข้างหม้อ บ้านอมพาย และบ้านดง มีหน่วยเสียงพยัญชนะต่อเฟื่องปุ่มเหงือก /r/ ซึ่งมีสัทลักษณะเป็นเสียงร่ว-ก้อง-เกิดที่ปลายลิ้น-ปุ่มเหงือก [r] นั้นในภาษาละเวือะบ้านป่าแป๋จะมีหน่วยเสียงพยัญชนะต่อเฟื่อง-เพดานอ่อน-ก้อง /ɣ/ ซึ่งมีสัทลักษณะเป็นเสียงเสียดแทรก ก้อง เกิดที่เพดานอ่อน [ɣ] มาแทน

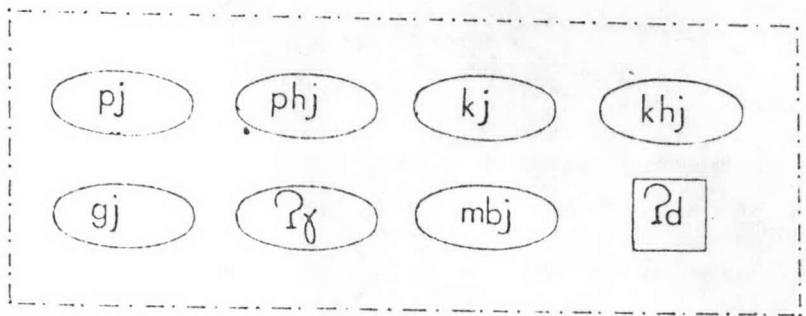
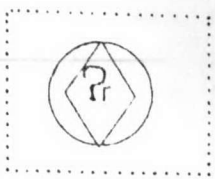
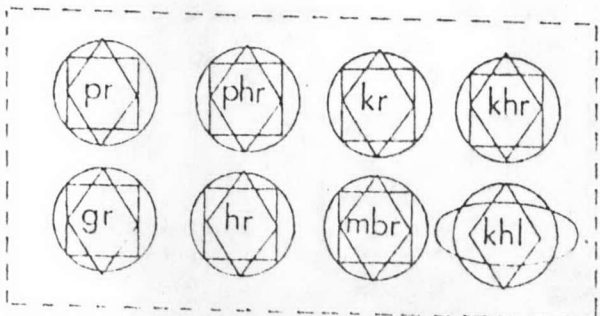
๒. พยัญชนะควบกล้ำ

พยัญชนะควบกล้ำในภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้าน มีทั้งพยัญชนะควบกล้ำ ๒ เสียง และ ๓ เสียง ภาษาละเวือะบ้านป่าแป๋และบ้านดง มีจำนวนพยัญชนะควบกล้ำ ๒๖ เสียง ส่วนภาษาละเวือะบ้านข้างหม้อและบ้านอมพายนั้น มีจำนวนพยัญชนะควบกล้ำ ๒๗ เสียง

จากเสียงพยัญชนะควบกล้ำที่พบจากภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้านจำนวน ๓๕ เสียงนั้น เมื่อพิจารณาตุการแจกแจงแล้ว พบว่าสามารถแบ่งกลุ่มได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้ (ดูภาพที่ ๓๓ หน้า ๒๘๑)

ภาพที่ ๓๓ แผนภูมิแสดงการแจกแจงของพยัญชนะควบกล้ำในภาษาละเวีอะย่อยทั้ง ๔ บ้าน

mb	pl	phl	bl	kl	gl
ʔm	ʔn	ʔp	ʔŋ	ʔl	ʔj
hm	hn	hp	hŋ	hl	mb

หน่วยเสียงที่อยู่ในสี่เหลี่ยม เส้นทึบ	หมายถึง	ปรากฏอยู่ในภาษาละเวีอะทั้ง ๔ บ้าน
หน่วยเสียงที่อยู่ในสี่เหลี่ยม เส้นประ	หมายถึง	ปรากฏอยู่ในภาษาละเวีอะ ๓ บ้าน
หน่วยเสียงที่อยู่ในสี่เหลี่ยมจุดประ	หมายถึง	ปรากฏอยู่ในภาษาละเวีอะ ๒ บ้าน
หน่วยเสียงที่อยู่ในสี่เหลี่ยม เส้นประสลับจุด	หมายถึง	ปรากฏอยู่ในภาษาละเวีอะ ๑ บ้าน

- ภาษาละเวีอะบ้านป่าแป๋
- ◇ ภาษาละเวีอะบ้านช่างหม้อ
- ภาษาละเวีอะบ้านอมพาย
- ภาษาละเวีอะบ้านตง

จากแผนภูมิจะเห็นได้ว่าพยัญชนะควบกล้ำที่มีในภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้าน มี ๑๔ เสียง ได้แก่ /mb pl phl bl kl gl ?m ?n ?p ?q ?l ?j hm hn hp hq hl mbl/

พยัญชนะควบกล้ำที่มีในภาษาละเวือะ ๓ บ้านมี ๘ เสียง ได้แก่ /pr phr kr gr hr mbr khI/ ซึ่งจากจำนวนนี้ ๗ เสียงแรกจะปรากฏในภาษาละเวือะบ้านช่างหม้อ บ้านอมพาย และบ้านตง ส่วนเสียงสุดท้าย คือ /khI/ จะปรากฏในภาษาละเวือะบ้านป่าแม่บ้านช่างหม้อและบ้านอมพาย

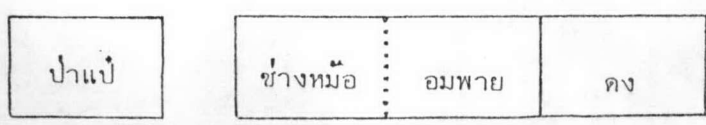
พยัญชนะควบกล้ำที่มีในภาษาละเวือะ ๒ บ้านมี ๑ เสียง คือ /?r/ ซึ่งปรากฏในภาษาละเวือะบ้านช่างหม้อ และบ้านอมพาย

ส่วนพยัญชนะควบกล้ำที่มีในภาษาละเวือะเพียง ๑ บ้าน มี ๗ เสียง คือ /pj phj kj khj gj mbj ?y/ ซึ่งปรากฏในภาษาละเวือะบ้านป่าแม่ และ /?d/ ปรากฏในภาษาละเวือะบ้านตง

จากการเปรียบเทียบหน่วยเสียงพยัญชนะ และพยัญชนะควบกล้ำ จะเห็นได้ว่าภาษาละเวือะบ้านป่าแม่ มีความแตกต่างจากภาษาละเวือะอีก ๓ บ้าน ความแตกต่างในเรื่องของระบบพยัญชนะนั้น สามารถใช้เป็นเกณฑ์แบ่งภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้านออกเป็น ๒ กลุ่ม ดังแสดงความสัมพันธ์ไว้ในแผนภูมิต่อไปนี้

(กลุ่มที่ ๑)

(กลุ่มที่ ๒)

ภาพที่ ๓๔ แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของภาษาละเวือะ ๔ บ้านในด้านระบบพยัญชนะ

๓. ระบบสระ

ระบบสระของภาษาละเวีอะทั้ง ๔ บ้านประกอบด้วยหน่วยเสียงสระเดี่ยว และ หน่วยเสียงสระประสม ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกันแล้วปรากฏผลดังนี้

๑. หน่วยเสียงสระเดี่ยว

ภาษาละเวีอะทั้ง ๔ บ้านมีหน่วยเสียงสระเดี่ยวจำนวน ๔ หน่วยเสียงเท่ากัน คือ

i	ɨ	u
e	ə	o
ɛ	a	ɔ

๒. หน่วยเสียงสระประสม

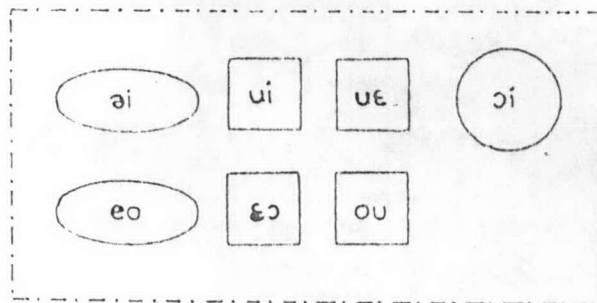
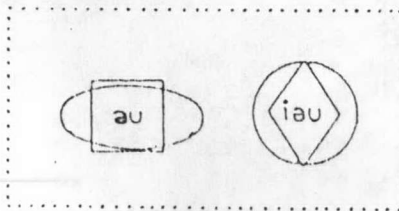
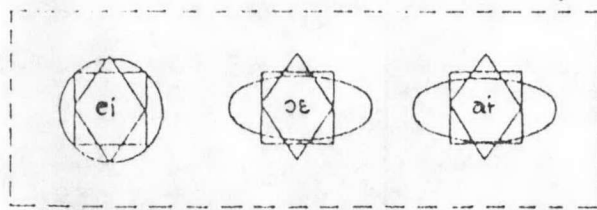
หน่วยเสียงสระประสมในภาษาละเวีอะแต่ละบ้านนั้นมีจำนวนแตกต่างกัน คือ ภาษาละเวีอะบ้านป่าแป๋มี ๑๒ หน่วยเสียง ภาษาละเวีอะบ้านช่างหม้อมี ๑๑ หน่วยเสียง ภาษาละเวีอะบ้านอมพายมีจำนวนน้อยที่สุด คือ ๑๐ หน่วยเสียง ส่วนภาษาละเวีอะบ้านดงมีจำนวนมากที่สุด คือ ๑๔ หน่วยเสียง นอกจากความแตกต่างในด้านจำนวนของหน่วยเสียงแล้ว ในด้านสัทลักษณะของหน่วยเสียง สระประสมก็มีความแตกต่างกัน คือ ในภาษาละเวีอะบ้านช่างหม้อและบ้านอมพายนั้นมีทั้งสระประสม ๒ ส่วนและ ๓ ส่วน แต่ในภาษาละเวีอะบ้านป่าแป๋และบ้านดงนั้นไม่มีสระประสม ๓ ส่วน มีแต่สระประสม ๒ ส่วนเท่านั้น

เมื่อรวบรวมหน่วยเสียงสระประสมทั้งหมดที่พบจากภาษาละเวีอะทั้ง ๔ บ้าน ซึ่งมีจำนวน ๑๔ หน่วยเสียง มาพิจารณาการกระจายแล้ว พบว่าสามารถแบ่งเป็นกลุ่มได้ ดังแสดงในแผนภูมิ (ดูภาพที่ ๓๔ หน้า ๒๔๓)

จากแผนภูมิพบว่าหน่วยเสียงสระประสมที่มีในภาษาละเวีอะทั้ง ๔ บ้าน ๗ หน่วยเสียง ได้แก่ /ai ui əɨ iə ɨə uə au/

หน่วยเสียงสระประสมที่มีในภาษาละเวีอะ ๓ บ้านมี ๓ หน่วยเสียง คือ /ei/ ซึ่งปรากฏในภาษาละเวีอะบ้านช่างหม้อ บ้านอมพาย และบ้านดง และ /ɔɛ aɨ/ ซึ่งปรากฏในภาษาละเวีอะบ้านป่าแป๋ บ้านช่างหม้อและบ้านดง

ภาพที่ ๓๔ แผนภูมิแสดงการแจกแจงของหน่วยเสียงสระประสมในภาษาละเวือะย่อยทั้ง ๔ บ้าน

หน่วยเสียงที่อยู่ในสี่เหลี่ยมเส้นทึบ	หมายถึง	ปรากฏอยู่ในภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้าน
หน่วยเสียงที่อยู่ในสี่เหลี่ยมเส้นประ	หมายถึง	ปรากฏอยู่ในภาษาละเวือะ ๓ บ้าน
หน่วยเสียงที่อยู่ในสี่เหลี่ยมจุดประ	หมายถึง	ปรากฏอยู่ในภาษาละเวือะ ๒ บ้าน
หน่วยเสียงที่อยู่ในสี่เหลี่ยมเส้นประสลับจุด	หมายถึง	ปรากฏอยู่ในภาษาละเวือะ ๑ บ้าน

○ ภาษาละเวือะบ้านป่าแป๋
◇ ภาษาละเวือะบ้านช่างหม้อ

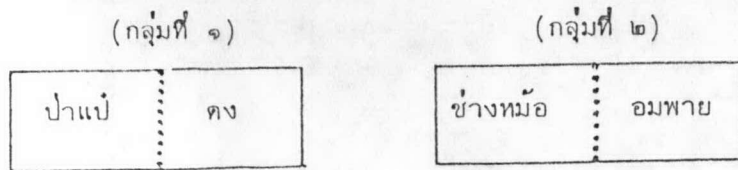
○ ภาษาละเวือะบ้านอมพาย
□ ภาษาละเวือะบ้านตง.

หน่วยเสียงสระประสมที่มีในภาษาละเวือะ ๒ บ้านมี ๒ หน่วยเสียง คือ /ou/ ซึ่งปรากฏในภาษาละเวือะบ้านป่าแม่ และบ้านตง และ /iou/ ซึ่งปรากฏในภาษาละเวือะบ้านช่างหม้อและบ้านอมพาย

หน่วยเสียงสระประสมที่มีในภาษาละเวือะเพียง ๑ บ้าน มี ๗ หน่วยเสียง ได้แก่ /oi eo/ ซึ่งปรากฏในภาษาละเวือะบ้านป่าแม่ /oi/ ซึ่งปรากฏในภาษาละเวือะบ้านอมพาย และ /oi ue eo ou/ ซึ่งปรากฏในภาษาละเวือะบ้านตง

จากความแตกต่างของภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้านในด้านหน่วยเสียงสระประสมนั้น ทำให้สามารถแบ่งภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้านออกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือภาษาละเวือะบ้านป่าแม่ และบ้านตงกลุ่มหนึ่ง กับภาษาละเวือะบ้านช่างหม้อและบ้านอมพายอีกกลุ่มหนึ่ง ความสัมพันธ์ของภาษาทั้ง ๒ กลุ่มนี้มีลักษณะดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ ๓๖ แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของภาษาละเวือะ ๔ บ้านในด้านระบบสระ (สระประสม)

ง. ข้อสังเกตเกี่ยวกับระดับเสียงสูง-ต่ำของคำหรือพยางค์

ภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้านมีระดับเสียงสูง-ต่ำของคำหรือพยางค์เหมือนกันทุกประการ ทั้งในด้านสัทลักษณะและการปรากฏ ระดับเสียงสูง-ต่ำที่พบมี ๔ ลักษณะ คือ

๑. กลาง-ระดับ
๒. สูง-ขึ้น
๓. กลาง-ตก
๔. กลาง-ขึ้น

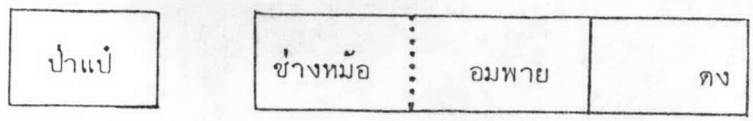
การปรากฏของระดับเสียงแต่ละลักษณะสามารถทำนายได้จากพยางค์ส่วนหลัง คือ สระและพยัญชนะท้าย ดังนั้น ระดับเสียงสูง-ต่ำจึงไม่มีนัยสำคัญในภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้าน จึงสรุปได้ว่าภาษาละเวือะ เป็นภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์

สรุปผลการเปรียบเทียบแบบร่วมสมัย

เมื่อได้ศึกษาเปรียบเทียบเสียงและระบบเสียงของภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้านในด้านต่าง ๆ แล้ว พบว่ามีทั้งความคล้ายคลึงกันและความแตกต่างกัน ผลที่ได้จากการเปรียบเทียบในแต่ละส่วนทำให้สามารถแบ่งกลุ่มภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้านออกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ ภาษาละเวือะบ้านป่าแบ่งกลุ่มหนึ่ง กับภาษาละเวือะบ้านช่างหม้อ บ้านอมพาย และบ้านดงอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งในกลุ่มที่สองนี้ภาษาละเวือะบ้านช่างหม้อและบ้านอมพายมีลักษณะระบบเสียงคล้ายคลึงกันมากที่สุด ความสัมพันธ์ของภาษาละเวือะทั้ง ๒ กลุ่มมีลักษณะดังแสดงไว้ในแผนภูมิต่อไปนี้

(กลุ่มที่ ๑)

(กลุ่มที่ ๒)

ภาพที่ ๓๗ แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของภาษาละเวือะ ๔ บ้านในด้านระบบเสียง

๖.๒ การเปรียบเทียบแบบต่างสมัย

เป็นการเปรียบเทียบโดยการนำคำศัพท์ร่วมเชื้อสายจากภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้าน จำนวน ๗๕๐ คำมาศึกษาการปฏิภาคกันของเสียง และศึกษาริ้วนาการของเสียงจากเสียงในภาษาละเวือะดั้งเดิม ซึ่งกำหนดสร้างโดยมิตานี เพื่อหากฎการกลายเสียงในภาษาละเวือะย่อยทั้ง ๔ บ้าน ซึ่งในการศึกษานี้จะแบ่งพยางค์เป็น ๒ ส่วนคือ พยางค์ส่วนแรก (พยัญชนะต้น) และพยางค์ส่วนหลัง (สระ+พยัญชนะท้าย)^๑

^๑ ในการเปรียบเทียบแบบต่างสมัยนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะเสียงที่ปรากฏในพยางค์หลัก มิได้ศึกษาเปรียบเทียบเสียงที่ปรากฏในพยางค์รองด้วย เพราะมิตานีได้กำหนดสร้างลักษณะของพยางค์รองขึ้นในภาษาละเวือะดั้งเดิม

ก. พยางค์ส่วนแรก (พยัญชนะต้น)

พยางค์ส่วนแรกในภาษาละเวือะประกอบด้วยพยัญชนะต้น เดี่ยวและพยัญชนะต้นควบกล้ำ

ซึ่งในภาษาละเวือะดั้งเดิมนั้น ภูมิภาคได้กำหนดสร้างไว้ดังต่อไปนี้

*p	*t	*č	*k	*ʔ	*pr	*kr	*pl	*kl
*p̥	*t̥	*č̥	*k̥		-	-	*pl̥	*kl̥
*ph	*th	*čh	*kh		*phr	*khr	-	-
*mp	*nt	*ntč	*ŋk		*mpr	*ŋkr	*mpl	*ŋkl
*m̥p̥	*n̥t̥	*n̥t̥č̥	*ŋ̥k̥		-	-	*m̥pl̥	*ŋ̥kl̥
*mph	*nth		*ŋkh		*mphr	*ŋkhr	-	-
*ʔb								
*m	*n	*ŋ	*ŋ					
*ʔm	*ʔn	*ʔŋ	*ʔŋ					
*hm	*hn	*hŋ	*hŋ					
*w		*y			*r	*l		
*ʔw		*ʔy			*ʔr	*ʔl		
*hw		*hy			*hr	*hl		
	*s			*h				

เมื่อนำพยัญชนะต้นที่ภูมิภาคกำหนดสร้างไว้นี้มาศึกษาวิวัฒนาการของเสียงในภาษาละเวือะย่อย ๔ บ้านว่ามีการกลายเสียงหรือไม่ และมีกฎการกลายเสียงอย่างไรในภาษาละเวือะย่อยแต่ละบ้านแล้ว ปรากฏผลดังต่อไปนี้

๑. พยัญชนะต้นกัก

พยัญชนะต้นกักที่ภูมิภาคกำหนดสร้างขึ้นในภาษาละเวือะดั้งเดิมมีวิวัฒนาการของเสียงไปเป็นเสียงในภาษาละเวือะย่อย ๔ บ้านดังนี้

ตารางที่ ๔๔ แสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *p *t *c *k *?

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแป๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ตง
*p	>	p-	p-	p-	p-
*t	>	t-	t-	t-	t-
*c	>	c-	c-	c-	c-
*k	>	k-	k-	k-(c-)	k-
*?	>	?-	?-	?-	?-

หมายเหตุ ในภาษาละว้าบ้านอมพาย เสียงพยัญชนะกัก ที่เพดานอ่อน /k/ จะเป็นเสียงพยัญชนะกักที่เพดานแข็ง /c/ เมื่อปรากฏหน้าสระหน้า

ตัวอย่าง

*sapa?	>	sapa?	sapa?	sapa?	sapa?	"แก้ม"
*paɲŋ	>	paɲŋ	paɲŋ	paɲŋ	paɲŋ	"ถือ"
*tɔ	>	tɔ	tɔ	tɔ	tɔ	"รุ่ง"
*ta?	>	ta?	ta?	ta?	ta?	"ปู่ ตา"
*cək	>	cək	cək	cək	cək	"กว้าง"
*cawp	>	caup	caup	caup	caup	"สวม ใส่"
*kuən	>	kuən	kuən	kuən	kuən	"ลูก"
*kɛ	>	kɛ	kɛ	cɛ	kɛ	"แดง"
*ɲiək	>	ɲiək	ɲiək	ɲiək	ɲiək	"พี่ชาย"

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าภาษาละว้าย่อยทั้ง ๔ บ้านยังคงเก็บรักษาเสียงเดิมของพยัญชนะต้น *p *t *c *k *? ในภาษาละว้าดั้งเดิมเอาไว้

ตารางที่ ๔๕ แสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *P *T *C *K

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแบ๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ดง
*P	>	ph-	ph-	ph-	p-
*T	>	th-	th-	th-	t-
*C	>	ch-	ch-	ch-	c-
*K	>	kh-	kh-	kh-(ch)	k-

หมายเหตุ ในภาษาละว้าบ้านอมพาย พยัญชนะกักที่เพดานอ่อน /kh/ จะเป็นพยัญชนะกักที่เพดานแข็ง /ch/ เมื่อปรากฏหน้าสระหน้า

ตัวอย่าง ^๑

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแบ๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ดง	
* <u>p</u> iə?	>	<u>ph</u> iə?	<u>ph</u> iə?	<u>ph</u> iə?	<u>p</u> iə?	"พ่อ"
* <u>p</u> u	>	<u>ph</u> u	<u>ph</u> u	<u>ph</u> u	<u>p</u> u	"หนา"
* <u>t</u> iə	>	<u>th</u> iə	<u>th</u> iə	<u>th</u> iə	<u>t</u> iə	"เปิด"
* <u>t</u> uək	>	<u>th</u> uək	<u>th</u> uək	<u>th</u> uək	<u>t</u> uək	"ถาด"
* <u>ç</u> iŋ	>	<u>ch</u> iŋ	<u>ch</u> iŋ	<u>ch</u> iŋ	<u>c</u> iŋ	"เย็บ"
* <u>ç</u> uəŋ	>	<u>ch</u> uəŋ	<u>ch</u> uəŋ	<u>ch</u> uəŋ	<u>c</u> uəŋ	"เท้า"
* <u>k</u> iəŋ	>	<u>kh</u> iəŋ	<u>kh</u> iəŋ	<u>kh</u> iəŋ	<u>k</u> iəŋ	"หู"
* <u>k</u> is	>	<u>kh</u> ih	<u>kh</u> ih	<u>ch</u> is	<u>k</u> ih	"เกลือ"

^๑ คำศัพท์ร่วมเชื้อสายทั้งหมดสามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก ก.

จากตารางแสดงวิวัฒนาการของเสียงข้างต้น จะเห็นได้ว่าพยัญชนะต้น *p
*t *č *k ที่มีตามิกำหนดสร้างขึ้นในภาษาละว้าดั้งเดิมนั้น มีการกลายเสียงเป็น ๒ แบบ
คือ กลายเสียงเป็น /ph th ch kh/ ในภาษาละเวือะบ้านป่าแป๋ บ้านช่างหม้อและ
บ้านอมพาย แต่กลายเสียงเป็น /p t c k/ ในภาษาละเวือะบ้านดง^๑

จากข้อมูลพบว่า พยัญชนะต้น /ph th ch kh/ ในภาษาละเวือะบ้านป่าแป๋
บ้านช่างหม้อและบ้านอมพาย จะปฏิภาคกับพยัญชนะต้น /p t c k/ ในภาษาละเวือะ
บ้านดง เมื่อปรากฏหน้าสระปิด

ตารางที่ ๕๖ แสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *ph *th *čh *kh

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแป๋	ช่างหม้อ	อมพาย	ดง
*ph	>	ph-	ph-	ph-	ph-
*th	>	th-	th-	th-	th-
*čh	>	ch-	ch-	ch-	ch-
*kh	>	kh-	kh-	kh- (ch-)	kh-

หมายเหตุ ในภาษาละเวือะบ้านอมพาย พยัญชนะกักที่เพดานอ่อน /kh/ จะเป็นพยัญชนะกัก
ที่เพดานแข็ง /ch/ เมื่อปรากฏหน้าสระหน้า

^๑ ดิฟฟลิออได้กำหนดสร้างพยัญชนะต้นชุดนี้เป็นพยัญชนะกัก ก้อง *b *d *j
*g ในภาษาว้าอิคดั้งเดิม

ตัวอย่าง

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแป๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ตง	
*phɔŋ	>	phɔŋ	phɔŋ	phɔŋ	phɔŋ	"ห้า"
*thəwk	>	thəuk	thəik	thəik	thəik	"(ราคา)ถูก"
*čhawŋ	>	čauŋ	čauŋ	čauŋ	čauŋ	"เบา"
*khoʔ	>	khoʔ	khoʔ	khoʔ	khoʔ	"ต้นไม้"
*khəy	>	kheiʔ	kheiʔ	cheʔ	kheiʔ	"เดือน ฟิน"

เมื่อดูวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *ph *th *ch *kh ในภาษาละว้า
 ดั้งเดิมจากรายข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่าพยัญชนะต้นชุดนี้ยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละว้า
 ย่อยทั้ง ๔ บ้าน

ตารางที่ ๕๗ แสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *mp *nt *กั๕ *ŋk

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแป๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ตง
*mp	>	mb-	mb-	mb-	mb-
*nt	>	d-	d-	d-	d-
*กั๕	>	ʃ-	ʃ-	ʃ-	ʃ-
*ŋk	>	g-	g-	g- (ɣ-)	g-

หมายเหตุ ในภาษาละว้าบ้านอมพาย พยัญชนะกั๕ที่เพดานอ่อน /g/ จะเป็นพยัญชนะกั๕
 ที่เพดานแข็ง /ʃ/ เมื่อปรากฏหน้าสระหน้า

ตัวอย่าง

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแบ๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ตง	
*mpuək	>	mbuək	mbuək	mbuək	mbuək	"แทง"
*sənti?	>	sən'di?	sən'di?	sən'di?	sən'di?	"โก๊ลิ"
*kʰajm	>	ʃajm	ʃajm	ʃajm	ʃajm	"แหวน"
*ŋki?	>	gi?	gi?	ʃi?	gl?	"ต้นสน"
*ŋkowh	>	gɔh	gɔh	gɔh	gɔh	"หลุค"

พยัญชนะต้นชุดนี้ ดิฟฟลือธได้กำหนดสร้างไว้เป็น *mb *nd *ŋg ในภาษาละว้าดั้งเดิม ซึ่งถ้าดูจากตารางข้างต้นแล้วจะเห็นได้ว่า ยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละว้าะย่อย ทั้ง ๔ บ้าน เพราะ /mb d ʃ g/ ในภาษาละว้าะย่อย ๔ บ้านนั้นมีสัทลักษณะเป็น [ᵐb ᵐd ᵐʃ ᵐg] ส่วนพยัญชนะต้น *mp *nt *kʰ *ŋk นั้น มีการกลายเสียงเกิดขึ้น

ตารางที่ ๔๘ แสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *mp *nt *kʰ *ŋk

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแบ๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ตง
*mp	>	mb-	mb-	mb-	mb-
*nt	>	d-	d-	d-	d-
*kʰ	>	ʃ-	ʃ-	ʃ-	ʃ-
*ŋk	>	g-	g-	g-	g-

ตัวอย่าง

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแบ๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ตง	
*mPiəŋ	>	<u>m</u> biəŋ	<u>m</u> biəŋ	<u>m</u> biəŋ	<u>m</u> biəŋ	"ฝน"
*mpoŋ	>	<u>m</u> boŋ	<u>m</u> boŋ	<u>m</u> boŋ	<u>m</u> boŋ	"ขันโต"
*nTək	>	<u>d</u> ək	<u>d</u> ək	<u>d</u> ək	<u>d</u> ək	"ลั่น"
*nTe	>	<u>d</u> e	<u>d</u> e	<u>d</u> e	<u>d</u> e	"หวาน"
*กั๊ว?	>	<u>ʃ</u> ว?	<u>ʃ</u> ว?	<u>ʃ</u> ว?	<u>ʃ</u> ว?	"ย้าย"
*ŋKaws	>	<u>g</u> aɪh	<u>g</u> aɪh	<u>g</u> aus	<u>g</u> aɪh	"เม่น"

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าพยัญชนะต้น *mP *nT *กั๊ว *ŋK ในภาษาละว้าดั้งเดิม มีการกลายเสียงไปเป็น /mb d ʃ g/ ในภาษาละเวือะย่อยทั้ง ๔ บ้าน เช่นเดียวกับพยัญชนะต้น *mp *nt *กั๊ว *ŋk

ตารางที่ ๔๔ แสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *nth

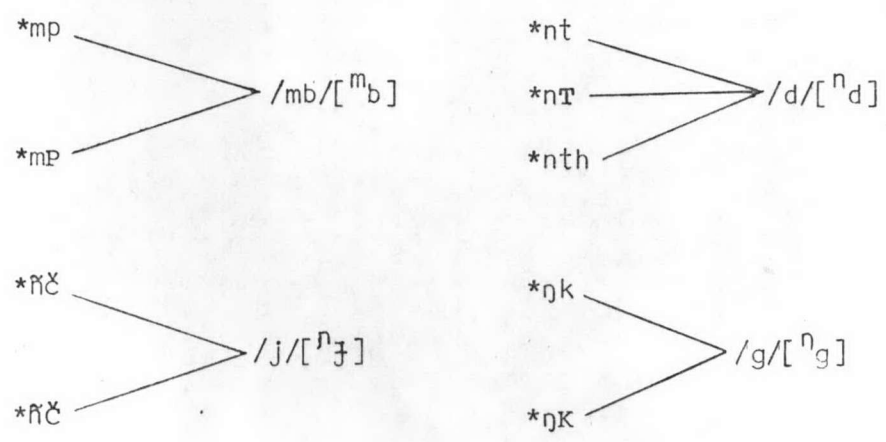
ละว้าดั้งเดิม		ป่าแบ๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ตง
*nth	>	d-	d-	d-	d-

ตัวอย่าง

*nthewyk	>	<u>d</u> oc	<u>d</u> oc	<u>d</u> oc	<u>d</u> oic	"ถ่ม"

พยัญชนะต้นชุดนี้ มิทานิได้กำหนดสร้างไว้ ๓ หน่วยเสียง คือ *mph *nth และ *ŋkh แต่ผู้วิจัยได้นำ *nth มาแสดงเพียงหน่วยเสียงเดียว เพราะผู้วิจัยไม่พบคำซึ่งตรงกับคำที่มิทานิกำหนดสร้างไว้เป็นตัวอย่างของพยัญชนะต้น *mph และ *ŋkh จากข้อมูลเลย

เมื่อดูวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น ๓ ชุดคือ *mp *nt *กั๕ *กk (ดูตารางที่ ๕๗ หน้า ๓๐๐) *mP *nT *กั๕ *กK (ดูตารางที่ ๕๘ หน้า ๓๐๑) และ *nth (ดูตารางที่ ๕๙ หน้า ๓๐๒) แล้วจะเห็นได้ว่าพยัญชนะต้นทั้ง ๓ ชุดนั้นมีการกลายเสียงมารวมกันแบบสมบูรณ์ ในภาษาละเวอะทั้ง ๔ บ้าน ดังแสดงในแผนภูมิต่อไปนี้คือ

ภาพที่ ๓๘ แผนภูมิแสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้นกักนำด้วยเสียงนาสิกในภาษาละเวอะดั้งเดิม

จากแผนภูมิต่างต้นจะเห็นได้ว่าพยัญชนะต้น /mb d ʝ g/ ในภาษาละเวอะย่อยปัจจุบันทั้ง ๔ บ้านนั้นมีวิวัฒนาการมาจากพยัญชนะต้นในภาษาละเวอะดั้งเดิมหลายชุด

ตารางที่ ๖๐ แสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *ʔb

ละเวอะดั้งเดิม	ป่าแป๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ตง
*ʔb	b-	b-	b-	b-

ตัวอย่าง	ละว้าดั้งเดิม	ป่าแป๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ดง	"งอ"
	*rəʔbək >	lə'bək	ləbək	ləbək	ʔabək	
	*ʔbɔŋ >	bɔŋ	bɔŋ	-	bɔŋ	"เหนียว"

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าพยัญชนะต้น *ʔb ในภาษาละว้าดั้งเดิมมีการกลายเสียงเป็น /b/ ในภาษาละเวือะปัจจุบันทั้ง ๔ บ้าน

ตารางที่ ๖๑ แสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *pr *kr *pl *kl

ละว้าดั้งเดิม	ป่าแป๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ดง
*pr >	pj-	pr-	pr-	phr-
*kr >	kj-	kr-	kr-	KHR-
*pl >	pl-	pl-	pl-	pl-
*kl >	kl-	kl-	kl-	kl-

ตัวอย่าง		ป่าแป๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ดง	
*pran >		pjan	pran	pran	phran	"หงส์คา"
*pres >		pjeh	preh	pres	phreh	"เป่า"
*krak >		kjak	krak	krak	khvak	"ควาย"
*krɔʔ >		kjɔʔ	krɔʔ	krɔʔ	khvɔʔ	"พอ"
*play >		plai	plai	plai	plai	"เหล้า"
*playʔ >		plaiʔ	pleiʔ	pleʔ	pleiʔ	"ผลไม้"
*klon >		klon	klon	klon	klon	"ห้วย"
*klayk >		klaic	klaic	klaic	klaic	"เร็ว"

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าพยัญชนะต้น *pr *kr และพยัญชนะต้น pl *kl ในภาษาละว้าดั้งเดิมนั้นมีวิวัฒนาการต่างกัน คือ พยัญชนะต้น *pl *kl ยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละเวือะย่อยทั้ง ๔ บ้าน ส่วนพยัญชนะต้น *pr *kr นั้นยังคงเป็นเสียงเดิมเฉพาะในภาษาละเวือะบ้านข้างหม้อและบ้านอมพายเท่านั้น และจะกลายเป็น /pj kj/ ในภาษาละเวือะบ้านป่าแม่ และเป็น /phr khr/ ในภาษาละเวือะบ้านดง

ตารางที่ ๖๒ แสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *Pl *Kl

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแม่	ข้างหม้อ	อมพาย	ดง
*Pl	>	phl-	phl-	phl-	pl-
*Kl	>	khl-	khl-	khl-	kl-

ตัวอย่าง

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแม่	ข้างหม้อ	อมพาย	ดง	
* <u>Pl</u> ow?	>	<u>ph</u> lo?	<u>ph</u> lo?	<u>ph</u> lo?	<u>pl</u> u?	"พลู"
* <u>Pl</u> iəɯ	>	<u>ph</u> liəh	<u>ph</u> liəh	<u>ph</u> liəɯ	<u>pl</u> iəh	"หอก"
* <u>Kl</u> iək	>	<u>kh</u> liək	<u>kh</u> liək	<u>kh</u> liək	<u>kl</u> iək	"เลีย"

วิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *pl *kl จะเหมือนกันกับพยัญชนะต้น *P *K (ดูตารางที่ ๕๕ หน้า ๒๔๘) คือ จะกลายเป็น /phl khl/ ในภาษาละเวือะบ้านป่าแม่ บ้านข้างหม้อและบ้านอมพาย และกลายเป็น /pl kl/ ในภาษาละเวือะบ้านดง

ตารางที่ ๖๓ แสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *phr *khr

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแม่	ข้างหม้อ	อมพาย	ดง
*phr	>	phj-(ph-)	phr-	phr-	phr-
*khr	>	khj-(kh-)	khr-	khr-	khr-

หมายเหตุ ในภาษาละเวอะบ้านป่าแป๋ พยัญชนะต้นควบกล้ำ /phj khj/ จะเป็นพยัญชนะต้นเดี่ยว /ph kh/ เมื่อปรากฏหน้าสระปิด หน้าและกลาง

ตัวอย่าง

*phru?	>	phju?	phru?	phru?	phru?	"ผ้าห่ม"
*phriə	>	phiə	phriə	phriə	phriə	"มะพร้าว"
*khray	>	khjai	khrai	khrai	khrai	"ทองคำ"
_____	๑	kh+m	khrum	khrum	khrim	"ถั่วเหลือง"

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าพยัญชนะต้น *phr *khr ยังคงเป็นเสียงเดิม ในภาษาละเวอะบ้านช่างหม้อ บ้านอมพาย และบ้านดง แต่กลายเสียงเป็น /phj khj/ ในภาษาละเวอะบ้านป่าแป๋

ตารางที่ ๖๔ แสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *mpr *ŋkr *mpl *ŋkl

ละเว้าดั้งเดิม		ป่าแป๋	ช่างหม้อ	อมพาย	ดง
*mpr	>	mbj-	mbr-	mbr-	mbr-
*ŋkr	>	gɟ- (g-)	gr-	gr-	gr-
*mpl	>	mbɺ-	mbɺ-	mbɺ-	mbɺ-
*ŋkl	>	gl-	gl-	gl-	gl-

หมายเหตุ ในภาษาละเวอะบ้านป่าแป๋ พยัญชนะต้นควบกล้ำ /gɟ/ จะเป็นพยัญชนะต้นเดี่ยว /g/ เมื่อปรากฏหน้าสระปิด

๑ ตัวอย่างคำนี้ มิทานิไม่ได้กำหนดสร้างไว้ แต่ผู้วิจัยต้องการแสดงการเปลี่ยนแปลงของเสียงในภาษาละเวอะบ้านป่าแป๋ จึงนำมาใส่ไว้ด้วย

ตัวอย่าง		ป่าแป๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ตง	
ละว้าดั้งเดิม						
*mp ^h raʔ	>	mbjaʔ	mbraʔ	mbraʔ	mbraʔ	"ขโมย"
*m ^h prɔŋ	>	mbjɔŋ	mbrɔŋ	mbrɔŋ	mbrɔŋ	"ม้า"
*ŋkrɪm	>	gɪm	grum	grum	grim	"ข้างใต้"
*mplak	>	mlak	mlak	mlak	mlak	"ค้างควา"
*mplawŋ	>	mlawŋ	mlawŋ	mlawŋ	mlawŋ	"ดอย"
*ŋkloʔ	>	gloʔ	gloʔ	gloʔ	gloʔ	"ปลัก"
*ləŋkles	>	ləŋ'gleh	ləŋ'gleh	ləŋ'gles	ləŋ'gleh	"หกลีบ"

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าพยัญชนะต้น *mpl และ *ŋkl มีการกลายเสียงเป็น /mb/ /gl/ ในภาษาละเวือะย่อยทั้ง ๔ บ้าน ส่วนพยัญชนะต้น *m^hpr และ *ŋkr มีการกลายเสียงเป็น /m^hb/ /g^hl/ ในภาษาละเวือะบ้านข้างหม้อ บ้านอมพาย บ้านตงและ เป็น /mbj/ /gj/ ในภาษาละเวือะบ้านป่าแป๋

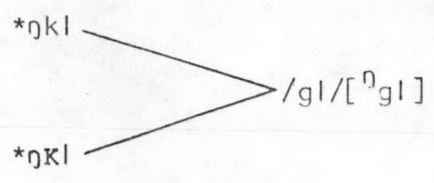
ตารางที่ ๖๔ แสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *mpl *ŋkl

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแป๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ตง
*m ^h pl	>	bl-	bl-	bl-	bl-
*ŋkl	>	gl-	gl-	gl-	gl-

ตัวอย่าง

*m ^h plaiə	>	blaiə	blaiə	blaiə	blue	"ชายหนุ่ม"
*ŋklaiʔ	>	glaiʔ	glaiʔ	glau	glaiʔ	"ลัม"

จากตารางข้างต้น และจากตารางแสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *ŋkl พบว่า พยัญชนะต้น *ŋkl และ *ŋkl มีการกลายเสียงมารวมกันแบบสมบูรณ์ ดังนี้

จึงแสดงว่าพยัญชนะต้น /gɪ/ ในภาษาละเวือะปัจจุบันทั้ง ๔ บ้านมีวิวัฒนาการมาจากพยัญชนะต้นในภาษาละว้าดั้งเดิม ๒ ชุดด้วยกัน คือ *ŋkɪ และ *ŋkɪ

ตารางที่ ๖๖ แสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *mphr *ŋkhr

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแบ๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ตง
*mphr	>	(phj-) ^๑	mbr-	mbr-	(phr-)
*ŋkhr	>	gɟ-	gr-	gr-	gr-

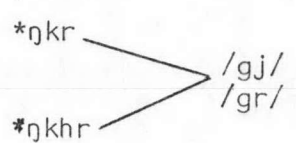
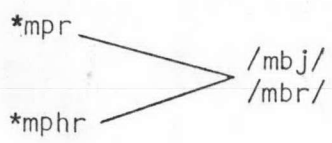
ตัวอย่าง

* <u>m</u> phris	>	(phjuih)	<u>m</u> bru ^h	<u>m</u> brɪs	(phruih) "ลายเสื้อผ้า"
* <u>ŋ</u> kh ^r ay	>	<u>g</u> jai	<u>g</u> rai	<u>g</u> rai	"ไห"

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า พยัญชนะต้น *mphr เกิดการกลายเสียงเป็น /mbr/ ในภาษาละเวือะบ้านข้างหม้อและบ้านอมพาย ส่วนพยัญชนะต้น *ŋkhr เกิดการกลายเสียงเป็น /gɟ/ ในภาษาละเวือะบ้านป่าแบ๋ และเป็น /gr/ [ŋgr] ในภาษาละเวือะอีก ๓ บ้าน

เมื่อพิจารณาวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *mpr *ŋkr *mphr และ *ŋkhr (ดูตารางที่ ๖๔ และ ๖๖ หน้า ๓๐๖, ๓๐๘) แล้วพบว่าพยัญชนะทั้ง ๒ ชุดมีการกลายเสียงมารวมกันแบบสมบูรณ์ ดังนี้

^๑ พยัญชนะต้น *mphr นี้มีตามได้กำหนดโครงสร้างคำไว้เป็นตัวอย่างเพียง ๑ คำเท่านั้น ผู้วิจัยจึงไม่อาจที่จะหาข้อมูลที่แสดงการกลายเสียงครบทั้ง ๔ บ้านได้

๒. พยัญชนะต้นนาสิก

พยัญชนะต้นนาสิกที่มีตามกำหนดสร้างไว้ในภาษาละว้าดั้งเดิมมี ๓ ชุด แต่ละชุดมีวิวัฒนาการไปเป็นเสียงในภาษาละว้าสมัยปัจจุบันทั้ง ๔ บ้านดังนี้

ตารางที่ ๖๗ แสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *ม *ก *กั *ก

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแป๋	ซ่างหม้อ	อมพาย	ตง
*ม	>	m-	m-	m-	m-
*ก	>	k-	k-	k-	k-
*กั	>	ɣ-	ɣ-	ɣ-	ɣ-
*ก	>	ŋ-	ŋ-	ŋ-	ŋ-

ตัวอย่าง

* <u>ma</u> ?	>	<u>ma</u> ?	<u>ma</u> ?	<u>ma</u> ?	<u>ma</u> ?	"แม่"
* <u>mɔk</u>	>	<u>mɔk</u>	<u>mɔk</u>	<u>mɔk</u>	<u>mɔk</u>	"ข่า"
* <u>noŋ</u>	>	<u>noŋ</u>	<u>noŋ</u>	<u>noŋ</u>	<u>noŋ</u>	"เมล็ด"
* <u>noim</u>	>	<u>noim</u>	<u>niəum</u>	<u>niəum</u>	<u>noim</u>	"ใช่จริง"
* <u>kiə?</u>	>	<u>kiə?</u>	<u>kiə?</u>	<u>kiə?</u>	<u>kiə?</u>	"บ้าน"
* <u>kiow?</u>	>	<u>kiə?</u>	<u>kiə?</u>	<u>kiə?</u>	<u>kiə?</u>	"คิม"
* <u>səŋa</u>	>	<u>səŋa</u>	<u>səŋa</u>	<u>səŋa</u>	<u>səŋa</u>	"สีเขี้ยว"
* <u>ŋw</u>	>	<u>ŋw</u>	<u>ŋw</u>	<u>ŋw</u>	<u>ŋw</u>	"ไฟ"

จากตารางแสดงวิวัฒนาการข้างต้น จะเห็นว่าพยัญชนะต้น *ก *ท *ค *น
ในภาษาละว้าดั้งเดิมยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละเวือะย่อยปัจจุบันทั้ง ๔ บ้าน

ตารางที่ ๖๘ แสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *ก *ท *ค *น

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแบ๋	ช่างหม้อ	อมพาย	ดง
*ก	>	ก-	ก-	ก-	ก-
*ท	>	ท-	ท-	ท-	ท-
*ค	>	ค-	ค-	ค-	ค-
*น	>	น-	น-	น-	น-

ตัวอย่าง

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแบ๋	ช่างหม้อ	อมพาย	ดง	
* <u>ก</u> ma	>	<u>ก</u> ma	<u>ก</u> ma	<u>ก</u> ma	<u>ก</u> ma	"ไม้"
* <u>ก</u> mew	>	<u>ก</u> mou	<u>ก</u> miou	<u>ก</u> miou	<u>ก</u> mou	"ตัว(คน.)"
* <u>ก</u> non	>	<u>ก</u> non	<u>ก</u> non	<u>ก</u> non	<u>ก</u> non	"คนเดียว"
* <u>ก</u> nay	>	-	<u>ก</u> nai	<u>ก</u> nai	<u>ก</u> nai	"ข้า"
* <u>ก</u> kit	>	<u>ก</u> it	<u>ก</u> it	<u>ก</u> it	<u>ก</u> it	"ดับ หยุด"
* <u>ก</u> kyk	>	<u>ก</u> uic	<u>ก</u> uic	<u>ก</u> uic	<u>ก</u> uic	"เมา"
* <u>ก</u> ga	>	<u>ก</u> ga	<u>ก</u> ga	<u>ก</u> ga	<u>ก</u> ga	"ยี่สิบ"
* <u>ก</u> gay	>	<u>ก</u> gai	<u>ก</u> gai	<u>ก</u> gai	<u>ก</u> gai	"นัยน์ตา"

เมื่อดูวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *ʔm *ʔn *ʔh *ʔŋ จากตารางข้างต้น
แล้วจะเห็นได้ว่าพยัญชนะต้นชุดนี้ยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละเวือะย่อยทั้ง ๔ บ้าน^๑

ตารางที่ ๖๔ แสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *hm *hn *hŋ^๒

ละเวือะดั้งเดิม		ป่าแบ๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ดง
*hm	>	hm-	hm-	hm-	hm-
*hn	'>	hn-	hn-	hn-	hn-
*hŋ	>	hŋ-	hŋ-	hŋ-	hŋ-

ตัวอย่าง

*hmayŋ	>	hmayŋ	hmayŋ	hmayŋ	hmayŋ	"ถาม"
*hmɔŋ	>	hmɔŋ	hmɔŋ	hmɔŋ	hmɔŋ	"ไต้ยีน"
*hnam	>	hnam	hnam	hnam	hnam	"เลือด"
*hnaŋ	>	hnaŋ	hnaŋ	hnaŋ	hnaŋ	"สร้อยคอ"
*hŋɔʔ	>	hŋɔʔ	hŋɔʔ	hŋɔʔ	hŋɔʔ	"ข้าวเปลือก"
*hŋap	>	hŋap	hŋap	hŋap	hŋap	"ทาว"

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าพยัญชนะต้น *hm *hn *hŋ ในภาษาละเวือะดั้งเดิม
ยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละเวือะย่อยทั้ง ๔ บ้านเช่นเดียวกัน

^๑ ฆิตาณได้กำหนดให้ *ʔm *ʔn *ʔh *ʔŋ *hm *hn *hŋ และ *hŋ เป็น
พยัญชนะเดี่ยว แต่ในการศึกษาของผู้วิจัยได้กำหนดให้เป็นพยัญชนะควบกล้ำ ๒ เสียง

^๒ ฆิตาณได้กำหนดสร้าง *hŋ ไว้ด้วยแต่ผู้วิจัยไม่พบข้อมูลซึ่งตรงกับคำที่ฆิตาณกำหนด
สร้างไว้จึงไม่ได้นำมาแสดงไว้

๓. พยัญชนะต้นต่อเนื่อง

มิตาณิได้กำหนดโครงสร้างพยัญชนะต้นต่อเนื่องไว้ ๓ ชุดเช่นเดียวกับพยัญชนะต้นนาสิก
วิวัฒนาการของพยัญชนะต้นต่อเนื่องแต่ละชุดในภาษาละเวือะย่อยปัจจุบันทั้ง ๔ บ้านมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๗๐ แสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *w *y *r *l

ละเวือั้งเดิม		ป่าแบ๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ดง
*w	>	w-	w-	w-	w-
*y	>	j-	j-	j-	j- ^๑
*r	>	ɽ-	ɽ-	ɽ-	ɽ-
*l	>	l-	l-	l-	l-

ตัวอย่าง

* <u>w</u> iəh	>	<u>w</u> iəh	<u>w</u> iəh	<u>w</u> iəh	<u>w</u> iəh	"กว้าง"
* <u>rəw</u> iəy	>	lə <u>w</u> iə	lə <u>w</u> iə	rə <u>w</u> iə	ʔaw <u>u</u> ɛ	"เสือ"
* <u>y</u> iəʔ	>	<u>j</u> iəʔ	<u>j</u> iəʔ	<u>j</u> iəʔ	<u>j</u> iəʔ	"ยาย ย่า"
* <u>y</u> owʔ	>	<u>j</u> oʔ	<u>j</u> oʔ	<u>j</u> oʔ	<u>j</u> uʔ	"เห็น"
* <u>r</u> aʔ	>	<u>ɽ</u> aʔ	<u>ɽ</u> aʔ	<u>ɽ</u> aʔ	<u>ɽ</u> aʔ	"ใหญ่"
* <u>r</u> ɛs	>	<u>ɽ</u> ɛh	<u>ɽ</u> ɛh	<u>r</u> ɛs	<u>r</u> ɛh	"ราก"
* <u>l</u> oŋ	>	<u>l</u> oŋ	<u>l</u> oŋ	<u>l</u> oŋ	<u>l</u> oŋ	"สีดำ"
* <u>l</u> iək	>	<u>l</u> iək	<u>l</u> iək	<u>l</u> iək	<u>l</u> iək	"เข้า"

^๑ การใช้สัทสัญลักษณ์ของมิตาณิและของผู้วิจัยแตกต่างกันที่ มิตาณิใช้สัญลักษณ์ /y/ ในขณะที่ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ /j/ แทนเสียงพยัญชนะเปิด ก้อง เกิดที่เพดานแข็ง [j]

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าพยัญชนะต้น *w *y *l ยังคงเป็นเสียงเดิม
 ในภาษาละเวือะย่อยทั้ง ๔ บ้าน ส่วนพยัญชนะต้น *r จะเป็นเสียงเดิมเฉพาะในภาษาละเวือะ
 บ้านช่างหม้อ บ้านอมพายและบ้านดง แต่จะกลายเสียงเป็น /y/ ในภาษาละเวือะบ้านป่าแป๋

ตารางที่ ๗๑ แสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *ʔw *ʔy *ʔr *ʔl

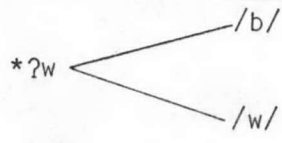
ละเวือะดั้งเดิม		ป่าแป๋	ช่างหม้อ	อมพาย	ดง
*ʔw	>	b-/w-	b-/w-	b-/w-	b-/w-
*ʔy	>	ʔj-	ʔj-	ʔj-	ʔj-
*ʔr	>	ʔy-	ʔr-	ʔr-	ʔd-
*ʔl	>	ʔl-	ʔl-	ʔl-	ʔl-

ตัวอย่าง

*səʔwək	>	səbək	səbək	səbək	səbək	"ข้อศอก"
*ʔwəʔ	>	wəʔ	wəʔ	wəʔ	wəʔ	"สร้าง"
*ʔyia	>	ʔjia	ʔjia	ʔjia	ʔjia	"ยา"
*ʔyueŋ	>	ʔjueŋ	ʔjueŋ	ʔjueŋ	ʔjueŋ	"หมู่บ้าน"
*ʔre	>	ʔye	ʔre	ʔre	ʔde	"หน้าผาก"
*ʔroŋ	>	ʔyɔŋ	ʔrɔŋ	ʔrɔŋ	ʔdɔŋ	"เส้า"
*ʔlan	>	ʔlan	ʔlan	ʔlan	ʔlan	"ยาว"
*pəʔliə	>	pəʔliə	pəʔliə	pəʔliə	pəʔliə	"ประเดี้ยวนี้"

เมื่อดูจากตารางข้างต้นแล้ว พบว่าพยัญชนะต้น *ʔy และ *ʔl ยังคงเป็นเสียงเดิม
 ในภาษาละเวือะย่อยทั้ง ๔ บ้าน ส่วนพยัญชนะต้น *ʔr จะยังคงเป็นเสียงเดิมเฉพาะในภาษา
 ละเวือะบ้านช่างหม้อ และบ้านอมพาย แต่จะกลายเสียงเป็น /ʔy/ ในภาษาละเวือะบ้านป่าแป๋
 และเป็น /ʔd/ ในภาษาละเวือะบ้านดง

ส่วนพยัญชนะต้น *ʔw นั้น มีการกลายเสียงแบบการแยกเสียงดังนี้

จากตัวอย่างพบว่าพยัญชนะต้น *ʔw จะกลายเสียงไปเป็น /b/ ในภาษาละแวก
ปัจจุบันเมื่อปรากฏหน้าสระเปิด และกลายเสียงเป็น /w/ เมื่อปรากฏหน้าสระอื่น ๆ^๑

ตารางที่ ๗๒ แสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *hw *hy *hr *hl

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแป๋	ซำหม้อ	อมพาย	ตง
*hw	>	f-	f-	f-	f-
*hy	>	s-	s-	s-	s-
*hr	>	x-	hr-	hr-	hr-
*hl	>	hl-	hl-	hl-	hl-

ตัวอย่าง

* <u>h</u> wiəʔ	>	<u>f</u> iəʔ	<u>f</u> iəʔ	<u>f</u> iəʔ	<u>f</u> iəʔ	"สิง"
* <u>h</u> yuək	>	<u>s</u> uək	<u>s</u> uək	<u>s</u> uək	<u>s</u> uək	"ซู"
* <u>h</u> rak	>	<u>x</u> ak	<u>h</u> rak	<u>h</u> rak	<u>h</u> rak	"รอก"
* <u>h</u> rəy	>	<u>x</u> əi	<u>h</u> rei	<u>h</u> rei	<u>h</u> rei	"บาง"
* <u>h</u> laʔ	>	<u>h</u> laʔ	<u>h</u> laʔ	<u>h</u> laʔ	<u>h</u> laʔ	"ใบไม้"
* <u>h</u> leʔ	>	<u>h</u> leʔ	<u>h</u> leʔ	<u>h</u> leʔ	<u>h</u> leʔ	"ฝน"

^๑ เงื่อนไขของการกลายเสียงของพยัญชนะต้น *ʔw นี้ ผู้วิจัยสรุปจากข้อมูลเพียง
๒ คำเท่านั้น ดังนั้นจึงอาจจะผิดพลาดได้

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าพยัญชนะต้นที่ยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละเวือะ ทั้ง ๔ บ้าน คือพยัญชนะต้น *hl ส่วนพยัญชนะต้น *hr จะยังคงเป็นเสียงเดิมเฉพาะในภาษาละเวือะบ้านช่างหม้อ บ้านอมพายและบ้านดง แต่จะกลายเสียงไปเป็น /x/ ในภาษาละเวือะบ้านป่าแป๋ ส่วนพยัญชนะต้น *hw และ *hy นั้นจะกลายเสียงไปเป็น /f/ และ /s/ ตามลำดับในภาษาละเวือะย่อยทั้ง ๔ บ้าน

๔. พยัญชนะต้นเสียดแทรก

วิวัฒนาการของพยัญชนะต้นเสียดแทรกที่มีตามกำหนดสร้างไว้มีดังนี้คือ

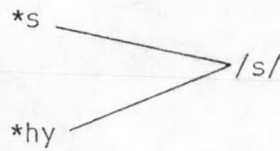
ตารางที่ ๗๓ แสดงวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *s, *h

ละเวือะดั้งเดิม		ป่าแป๋	ช่างหม้อ	อมพาย	ดง
*s	>	s-	s-	s-	s-
*h	>	h-	h-	h-	h-

ตัวอย่าง

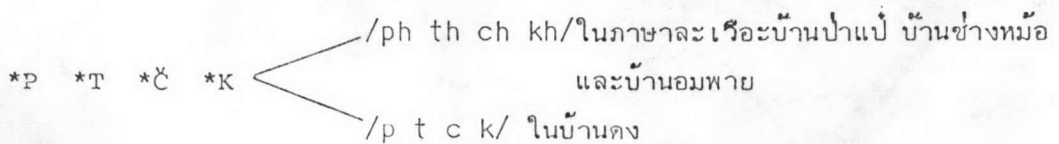
ละเวือะดั้งเดิม		ป่าแป๋	ช่างหม้อ	อมพาย	ดง	
* <u>s</u> ɔ?	>	<u>s</u> ɔ?	<u>s</u> ɔ?	<u>s</u> ɔ?	<u>s</u> ɔ?	"สุนัข"
* <u>s</u> aym	>	<u>s</u> aim	<u>s</u> aim	<u>s</u> aim	<u>s</u> aim	"นก"
* <u>h</u> ak	>	<u>h</u> ak	<u>h</u> ak	<u>h</u> ak	<u>h</u> ak	"ผิวหนัง"
* <u>h</u> awm	>	<u>h</u> aum	<u>h</u> aum	<u>h</u> aum	<u>h</u> aum	"อาบนํ้า"

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าพยัญชนะต้น *s และ *h ยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละเวือะย่อยทั้ง ๔ บ้าน แต่เมื่อนำวิวัฒนาการของพยัญชนะต้น *hy (ดูตารางที่ ๗๒ หน้า ๓๑๔) มาพิจารณาแล้ว พบว่า พยัญชนะต้น *h และ *hy มีการกลายเสียงมารวมกันแบบสมบูรณื ดังนี้

ปรากฏการณ์ดังกล่าวข้างต้น เป็นสิ่งที่บ่งชี้ว่าพยัญชนะต้น /s/ ในภาษาละเวือะ
ย่อยทั้ง ๔ บ้านมีวิวัฒนาการมาจากพยัญชนะต้นในภาษาละเวือะดั้งเดิม ๒ หน่วยเสียง คือ
*s และ *hy

เมื่อพิจารณาวิวัฒนาการของเสียงในภาษาละเวือะดั้งเดิมไปเป็นเสียงในภาษาละเวือะ
ย่อยในปัจจุบันทั้ง ๔ บ้านที่กล่าวมาทั้งหมดแล้ว พบว่า พยัญชนะต้นในภาษาละเวือะดั้งเดิมส่วนหนึ่ง
ยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละเวือะปัจจุบัน และอีกส่วนหนึ่งเกิดการกลายเสียงในภาษาละเวือะ
ปัจจุบันทั้ง ๔ บ้าน หรือเกิดการกลายเสียงเฉพาะบ้านใดบ้านหนึ่ง การกลายเสียงของพยัญชนะ
ต้นในภาษาละเวือะดั้งเดิมไปเป็นเสียงในภาษาละเวือะย่อยปัจจุบันที่สำคัญที่สุด คือ การกลายเสียง
ของพยัญชนะต้น *p *t *č *k ดังแผนภูมิต่อไปนี้

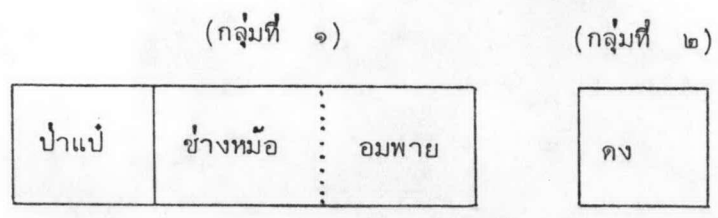

ภาพที่ ๓๔ แผนภูมิแสดงการกลายเสียงของพยัญชนะต้น *p *t *č *k

จากแผนภูมิจะเห็นได้ว่าพยัญชนะต้น *p *t *č *k มีการกลายเสียงเป็น ๒ แบบ
คือ เป็น /ph th ch kh/ ในภาษาละเวือะบ้านป่าแม่ บ้านช่างหม้อ และบ้านอมพาย
และเป็น /p t c k/ ในภาษาละเวือะบ้านดง ซึ่งจะเห็นความแตกต่างระหว่างภาษา
ละเวือะทั้ง ๒ กลุ่มได้อย่างชัดเจน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำปรากฏการณ์นี้ไปเป็นเกณฑ์ในการ

แบ่งกลุ่มภาษาละเวือะย่อยทั้ง ๔ บ้าน^๑ เพราะการกลายเสียงของพยัญชนะต้นในภาษาละเวือะดั้งเดิมอื่น ๆ เช่น *pr *kr (ดูตารางที่ ๖๑ หน้า ๓๐๕) *r (ดูตารางที่ ๗๐ หน้า ๓๑๖) ฯลฯ นั้นไม่ชัดเจนพอที่จะนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มภาษาละเวือะย่อยทั้ง ๔ บ้านได้

กล่าวโดยสรุปแล้ว เมื่อพิจารณาจากวิวัฒนาการของพยัญชนะต้นในภาษาละเวือะดั้งเดิมไปเป็นเสียงในภาษาละเวือะปัจจุบันแล้ว จะสามารถแบ่งภาษาละเวือะย่อยทั้ง ๔ บ้านออกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ ภาษาละเวือะบ้านป่าแม่ บ้านช่างหม้อ และบ้านอมพาย กลุ่มหนึ่ง กับภาษาละเวือะบ้านดงอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งในกลุ่มแรกนั้น ภาษาละเวือะบ้านช่างหม้อและบ้านอมพายจะมีความคล้ายคลึงกันมากกว่าภาษาละเวือะบ้านป่าแม่ ความสัมพันธ์ของภาษาทั้ง ๒ กลุ่มนั้นมีลักษณะดังแสดงไว้ในแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ ๔๐ แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของภาษาละเวือะ ๔ บ้านในค้ำวิวัฒนาการของพยัญชนะต้นในภาษาดั้งเดิม

๑ การกลายเสียงของพยัญชนะต้นกัก-ก้อง ในภาษาดั้งเดิมนั้นเป็นปรากฏการณ์สำคัญที่นักภาษาศาสตร์มักใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มภาษาในตระกูลเดียวกัน โดยเฉพาะภาษาในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น มิตาดี และ ดิฟฟลิธ ใช้ปรากฏการณ์นี้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มภาษาละเวือะ (ดูรายละเอียดหน้า ๓๕๑-๓๕๒) หรือในภาษาตระกูลไต เจมส์ แชมเบอร์แลน (Chamberlain : 1975) ได้แบ่งกลุ่มภาษาไตสายตะวันตกเฉียงใต้ออกเป็น ๒ กลุ่ม โดยใช้เกณฑ์เดียวกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำปรากฏการณ์นี้มาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มภาษาละเวือะทั้ง ๔ บ้าน เช่นเดียวกัน

ข. พยางค์ส่วนหลัง (สระ + พยัญชนะท้าย)

พยางค์ส่วนหลังที่มีตามากำหนดสร้างไว้ในภาษาละว้าดั้งเดิมนั้น แบ่งออกได้เป็น ๒ ส่วน คือสระและพยัญชนะท้าย สระในภาษาละว้าดั้งเดิมที่มีตามากำหนดสร้างไว้มีดังนี้

*i	*ɨ	*u
*e	*ə	*o
*ɛ	*a	*ɔ
*iə	*iə	*uə
	*əi	
	*ai	

ส่วนพยัญชนะท้ายที่มีตามากำหนดสร้างไว้มีทั้งพยัญชนะท้ายเดี่ยว และพยัญชนะท้าย

ประสมดังต่อไปนี้

	*-ʔ	*-h	*-k	*-ŋ	*-t	*-n	*-p	*-m	*-s
*-y	*-yʔ	*-yh	*-yk	*-yŋ			*-yp	*-ym	*-ys
*-w	*-wʔ	*-wh	*-wk	*-wŋ	*-wt	*-wn	*-wp	*-wm	*-ws
			*-wyk	*-wyŋ					

เมื่อนำพยางค์ส่วนหลังที่มีตามากำหนดสร้างไว้มาศึกษาวิวัฒนาการของเสียงมาเป็นเสียงในภาษาละว้าปัจจุบันทั้ง ๔ บ้านแล้ว พบว่ามีวิวัฒนาการดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๗๔ แสดงวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *i (C)

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแบ๋	ช่างหม้อ	อมพาย	ตง
*i	>	-i	-i	-i	-i
*i?	>	-i?	-i?	-i?	-i?
*ih	>	-ih	-ih	-ih	-ih
*iŋ	>	-iŋ	-iŋ	-iŋ	-iŋ
*it	>	-it	-it	-it	-it
*is	>	-ih	-ih	-is	-ih

ตัวอย่าง

*ph <u>i</u>	>	ph <u>i</u>	ph <u>i</u>	ph <u>i</u>	ph <u>i</u>	"ผี"
*l <u>ə</u> ph <u>i</u> ?	>	l <u>ə</u> ph <u>i</u> ?	l <u>ə</u> ph <u>i</u> ?	l <u>ə</u> ph <u>i</u> ?	? <u>ə</u> ph <u>i</u> ?	"เสื่อ"
*ŋk <u>i</u> h	>	g <u>i</u> h	g <u>i</u> h	ʃ <u>i</u> h	g <u>i</u> h	"เอียง"
*t <u>i</u> ŋ	>	th <u>i</u> ŋ	th <u>i</u> ŋ	th <u>i</u> ŋ	t <u>i</u> ŋ	"ลุง ป้า"
*h <u>i</u> t	>	h <u>i</u> t	h <u>i</u> t	h <u>i</u> t	h <u>i</u> t	"หีบ"
*k <u>i</u> s	>	kh <u>i</u> h	kh <u>i</u> h	ch <u>i</u> s	ki <u>h</u>	"เกลือ"

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า สระ *i ในภาษาละว้าดั้งเดิมยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละว้าย่อยทั้ง ๔ บ้าน ส่วนพยัญชนะท้ายที่ปรากฏหลังสระ *i นั้น พยัญชนะท้าย *-*? *-*h และ *-*t ยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละว้าย่อยทั้ง ๔ บ้าน ส่วนพยัญชนะท้าย *-*ŋ จะยังคงเป็นเสียงเดิมเฉพาะในภาษาละว้าบ้านตงเท่านั้น แต่จะกลายเป็นเสียง /-ŋ/ ในภาษาละว้าอีก ๓ บ้านเช่นเดียวกับพยัญชนะท้าย *-*s ซึ่งจะเป็นเสียงเดิมเฉพาะในภาษาละว้าบ้านอมพายเท่านั้น แต่จะกลายเป็นเสียงไปรวมแบบสมบูรณ์กับพยัญชนะท้าย *-*h เป็น /-h/ ในภาษาละว้าย่อยอีก ๓ บ้าน

ตารางที่ ๗๕ แสดงวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *i(C)

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแป๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ตง
*i	>	-i	-i	-i	-i
*ik	>	-ik	-ik	-ik	-ik
*iŋ	>	-iŋ	-iŋ	-iŋ	-iŋ
*it	>	-it	-it	-it	-it
*in	>	-in	-in	-in	-in
*im	>	-im	-um	-um	-im
*is	>	-uih	-uih	-is	-uih

ตัวอย่าง

*ki	>	ki	ki	ki	ki	"ชด (ซีโคล)"
*cik	>	chik	chik	chik	cik	"นา"
*niŋ	>	niŋ	niŋ	niŋ	niŋ	"สี่"
*rəpit	>	ləphit	ləphit	?əphit	?əpit	"จอบ"
*rətin	>	ləthɪn	rəthɪn	?əthɪn	?ətin	"หยิก"
*kim	>	kim	num	num	kim	"อร้อย"
*pis	>	phuih	phuih	phis	puih	"ชน (ก.)"

เมื่อดูวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *i(C) จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า
 สระ *i ที่อยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-ŋ *-t และ *-n นั้นจะยังคงรักษาเสียงเดิมไว้ในภ
 ษาละเวือะย่อยทั้ง ๔ บ้าน แต่จะกลายเป็นเสียงไปเป็น /-i/ ในภาษาภาษาละเวือะบ้านดง
 เมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-k และกลายเป็นเสียงเป็น /-u/ ในภาษาละเวือะบ้านข้างหม้อ
 และบ้านอมพาย เมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-m ส่วนในภาษาละเวือะย่อยบ้านอื่นยังคงเป็นเสียง
 เดิม

นอกจากนี้ สระ *i จะกลายเสียงไปเป็น /-ui/ ในภาษาละเวือะบ้านป่าแม่ บ้าน
 ช่างหม้อและบ้านคง เมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-s และพยัญชนะท้าย*-s ก็จะกลายเสียงไปเป็น
 /-h/ ยกเว้น ในภาษาละเวือะบ้านอมพายเท่านั้นที่ยังคงเก็บรักษาเสียงเดิมของ * -i+s ไว้

ตารางที่ ๗๖ แสดงวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *u(C) และ *uy(C)

ละเวียดั้งเดิม		ป่าแม่	ช่างหม้อ	อมพาย	คง
*u	>	-u	-u	-u	-u
*u?	>	-u?	-u?	-u?	-u?
*uh	>	-uh	-uh	-uh	-uh
*uk	>	-uk	-uk	-uk	-uk
*ut	>	-ut	-ut	-ut	-ut
*un	>	-un	-un	-un	-un
*um	>	-um	-um	-um	-um
*uy	>	-ui	-ui	-ui	-ui
*uyk	>	-uic	-uic	-uic	-uic

ตัวอย่าง

*pu	>	phu	phu	phu	pu	"หนา"
*pu?	>	phu?	phu?	phu?	pu?	"น้อง"
*yuh	>	juh	juh	juh	juh	"ท่า"
*puk	>	phuk	phuk	phuk	puk	"ผูก"
*sut	>	sut	sut	sut	sut	"มุ้ง"
*səkun	>	səkun	sakun	səkun	səkun	"กำไลเข้า"
*yum	>	jum	jum	jum	jum	"ตาย"
*puy	>	phui	phui	phui	·pui	"คน(น.)"
*?huyk	>	?huic	?huic	?huic	?huic	"เมา"

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าพยางค์ส่วนหลัง *u(C) และ *uy(C) ยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละเวือะย่อยทั้ง ๔ บ้านโดยไม่มีการกลายเสียงเกิดขึ้นเลย^๑

ตารางที่ ๗๗ แสดงวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *e(C) และ *ey(C)

ละเว้าดั้งเดิม		ป่าแป๋	ช่างหม้อ	อมพาย	ดง
*e	>	-e	-e	-e	-e
*e?	>	-e?	-e? (-i?)	-e? (-i?)	-e?
*eh	>	-eh	-eh	-eh	-eh
*ey	>	-	-e	-e	-i
*ey?	>	-e?	-e?	-e?	-i?

หมายเหตุ ในภาษาละเวือะบ้านช่างหม้อและบ้านอมพาย สระ /e/ ที่อยู่หน้าพยัญชนะท้าย /?/ จะเป็นสระ /i/ เมื่อปรากฏหลังพยัญชนะต้นนาสิก

^๑ การที่ผู้วิจัยกล่าวว่าไม่มีการกลายเสียงเกิดขึ้น ทั้ง ๆ ที่ปรากฏความแตกต่างในตารางนั้น เพราะผู้วิจัยและมิทานิใช้สัญลักษณ์แตกต่างกัน คือมิทานิใช้สัญลักษณ์ /-y, -w, -yk, -yŋ/ แทนเสียง [i, -u, -c, -ŋ] ตามลำดับ ส่วนผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ /-i, -u, -c, -ŋ/ แทนเสียงดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น ความแตกต่างที่ปรากฏอยู่นั้นจึงเป็นเพียงความแตกต่างในการใช้สัญลักษณ์แทนเสียงเท่านั้น

ตัวอย่าง

ละว้าดั้งเดิม	>	ป่าแป่	ช่างหม้อ	อมพาย	ดง	
*pe		pe	pe	pe	pe	"ชนะ"
*te?	>	te?	te?	te?	te?	"มือ ดิน"
*sage?	>	sage?	sangl?	sangi?	sage?	"รุ่น"
*seh	>	seh	seh	seh	seh	"ผ่า"
*rewey	>	-	rəwe	rəwe	rəwi	"ซื้อ"
*wey?	>	we?	we?	we?	wi?	"ขาย"

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า สระ *e ในภาษาละว้าดั้งเดิม ยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละเวอะปัจจุบันทั้ง ๔ บ้าน ยกเว้นเมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-y เมื่อดูจากการปฏิภาคกันของเสียงในภาษาละเวอะทั้ง ๔ บ้านแล้วจะพบความแตกต่างเกิดขึ้น

ความแตกต่างของเสียงในภาษาละเวอะย่อย ๔ บ้านที่มีวิวัฒนาการมาจากพยางค์ส่วนหลัง *ey (C) ในภาษาละว้าดั้งเดิมนั้น อาจจะสามารถอธิบายได้เมื่อพิจารณาจากลักษณะของพยางค์ส่วนหลัง *ey คือ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าพยางค์ส่วนหลัง *ey นั้นอาจจะมีลักษณะเป็นสระประสม ๒ ส่วน [eⁱ] ซึ่งสามารถแยกลักษณะออกได้เป็น ๒ ส่วน คือ [e] และ [i]

เมื่อดูการปฏิภาคกันของเสียงจากตารางข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่า ภาษาละเวอะบ้านป่าแป่ บ้านช่างหม้อและบ้านอมพาย จะเก็บรักษาลักษณะส่วนแรก คือ [e] ไว้ ส่วนภาษาละเวอะบ้านดงจะเก็บรักษาลักษณะส่วนหลัง คือ [i] ไว้ ดังนั้น วิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *ey ในภาษาละเวอะทั้ง ๔ บ้านจึงมีความแตกต่างกัน

ตารางที่ ๗๘ แสดงวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *əy (C)

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแป๋	ซำหม้อ	ยมพาย	ตง
*əy	>	-əi	-ei (ʔ-i)	-ei (ʔ-i)	-ei
*əyʔ	>	-əiʔ	-eiʔ	-eʔ	-eiʔ
*əyh	>	-əih	-eih	-eih	-eih
*əyk	>	-əic	-eic	-eic	-eic
*əyŋ	>	-əiŋ	-eiŋ	-eiŋ	-eiŋ
*əyp	>	-əip	-eip	-eip	-eip
*əym	>	-əim	-eim	-eim	-eim
*əys	>	-	-eih	-es	-eih

หมายเหตุ ในภาษาละว้าบ้านซำหม้อและบ้านยมพาย สระ /ei/ จะเป็นสระ /i/ เมื่อปรากฏหลังพยัญชนะต้นนาสิก

ตัวอย่าง

*hrəy	>	xəi	hrei	hrei	hrei	"บาง"
*səŋəy	>	səŋəi	saŋi	saŋi	səŋei	"สีเหลือง"
*səyʔ	>	səiʔ	seiʔ	seʔ	seiʔ	"เทา"
*ləyh	>	ləih	leih	leih	leih	"ลง"
*ʔəyk	>	ʔəic	ʔeic	ʔeic	ʔeic	"เผือก"
*ʔəyŋ	>	ʔəiŋ	ʔeiŋ	ʔeiŋ	ʔeiŋ	"กลับ"
*kləyp	>	kləip	kleip	kleip	kleip	"ป่า"
*rəy,m	>	rəim	reim	reim	reim	"ปลวก"
*rəys	>	-	reih	res	reih	"แมงมุม"

ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าพยางค์ส่วนหลัง *oy นั้นอาจมีลักษณะเป็น [oⁱ] ซึ่งเมื่อ ดูจากตารางข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่ายังคงเป็นเสียงเดิมเฉพาะในภาษาละเวือะบ้านป่าแม่เท่านั้น ส่วนในภาษาละเวือะย่อยอีก ๓ บ้านจะกลายเสียงเป็น /-ei/ และเป็น /-e/ ในภาษาละเวือะ บ้านอมพายเฉพาะเมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-ʔ และ *-s ส่วนพยัญชนะท้ายนั้น พยัญชนะท้าย *-s จะยังคงเป็นเสียงเดิมเฉพาะในภาษาละเวือะบ้านอมพาย แต่จะกลายเสียงเป็น /-h/ ในภาษาย่อยบ้านอื่น ส่วนพยัญชนะท้ายอื่นยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษา ละเวือะย่อยทั้ง ๔ บ้าน

ตารางที่ ๗๔ แสดงวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *ow (C)

ละเว้าดั้งเดิม		ป่าแม่	ช่างหม้อ	อมพาย	ตง
*ow	>	-ou	-iou	-iou	-ou
*awk	>	-ouk	-oik	-oik	-oik
*awŋ	>	-ouŋ	-oiŋ	-oiŋ	-oiŋ
*awt	>	-oit	ʔoit	-oit	-out (ʔ-out)
*awn	>	-oin	-oin	-oin	-oun (ʔ-oun)
*aws	>	-oih	-uih	-os	-oih (ʔ-uih)
*awyk	>	-oc	-oc	-oc	-oic (ʔ-uic)
*awyŋ	>	-oŋ	-oŋ	-oŋ	-oiŋ

หมายเหตุ ในภาษาละเวือะบ้านตง สระ /ou/ จะเป็นสระ /ou/ เมื่อปรากฏหลัง พยัญชนะต้น /n h kl mbl/ และหน้าพยัญชนะท้าย /t n/ และสระ /oi/ จะเป็นสระ /ui/ เมื่อปรากฏหลังพยัญชนะต้น /k m l h phr/ และหน้าพยัญชนะท้าย /h c/

ตัวอย่าง

ละว้าั้งเดิม		ป่าแป๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ดง	
*pəw	>	pəu	piəu	piəu	pəu	"บิน"
*məwk	>	məuk	məik	məik	məik	"งู"
*təwŋ	>	təuŋ	təiŋ	təiŋ	təiŋ	"ต้ม"
*hməwt	>	hməit	hməit	hməit	hməut	"จับ"
*həwn	>	həin	həin	həin	houn	"มาก"
*prəws	>	pjəih	pruih	prəs	phroi h	"บาน"
*kəws	>	kəih	kuih	kəs	kuih	"หุง"
*nthəwyk	>	doc	doc	doc	doic	"ถ่ม"
*prəwyk	>	pjoc	proc	proc	phruic	"ปัก"
*pəwyŋ	>	poŋ	poŋ	poŋ	poiŋ	"ยิง"

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า พยางค์ส่วนหลัง *əw ซึ่งผู้วิจัยสันนิษฐานว่ามี
 ลักษณะเป็น [ə^u] นั้น ยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละว้าบ้านป่าแป๋และบ้านดง แต่จะ
 กลายเสียงไปเป็น /iəu/ ในภาษาละว้าบ้านข้างหม้อและบ้านอมพาย เมื่อไม่มีพยัญชนะ
 ท้ายตามมา

เสียง *əw เมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-k และ *-ŋ จะเป็นเสียงเดิมเฉพาะ
 ในภาษาละว้าบ้านป่าแป๋ แต่จะกลายเสียงเป็น /əi/ ในภาษาละว้าบ้านอื่นอีก ๓ บ้าน

เสียง *əw เมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-t และ *-n จะเป็นเสียงเดิมเฉพาะ
 ในภาษาละว้าบ้านดง แต่จะกลายเสียงเป็น /əi/ ในภาษาละว้าบ้านอื่นอีก ๓ บ้าน

เสียง *əw เมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-s จะกลายเสียงเป็น /əi/ ในภาษา
 ละว้าบ้านป่าแป๋ เป็น /ui/ ในภาษาละว้าบ้านข้างหม้อ เป็น /ə/ ในภาษาละว้า
 บ้านอมพาย และเป็น /oi/ ในภาษาละว้าบ้านดง ส่วนพยัญชนะท้าย -s จะเป็นเสียงเดิม
 เฉพาะในภาษาละว้าบ้านอมพาย แต่จะกลายเสียงเป็น /-h/ ในภาษาละว้าบ้านอื่นอีก ๓ บ้าน

ส่วนเสียง *əw เมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-yk และ *-yŋ นั้น จะกลายเสียงเป็น /o[oⁱ]/ ในภาษาละเวือะบ้านป่าแบ๋ บ้านช่างหม้อ และบ้านอมพาย และเป็น /oi[oⁱ]/ ในภาษาละเวือะบ้านดง

ตารางที่ ๘๐ แสดงวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *o (C)

ละเว้าดั้งเดิม		ป่าแบ๋	ช่างหม้อ	อมพาย	ดง
*o	>	-o	-o	-o	-o
*o?	>	-o?	-o?	-o?	-o?
*oh	>	-oh	-oh	-oh	-oh
*ok	>	-ok	-ok	-ok	-ok
*oŋ	>	-oŋ	-oŋ	-oŋ	-oŋ
*op	>	-op	-op	-op	-op
*om	>	-om	-om	-om	-om

ตัวอย่าง

*r <u>o</u>	>	yo	ro	ro	ro	"จู้"
*t <u>o</u> ?	>	to?	to?	to?	to?	"เนื้อ"
*p <u>oh</u>	>	poh	poh	poh	poh	"เปิด"
*ŋ <u>ok</u>	>	ŋok	ŋok	ŋok	ŋok	"คอ"
*k <u>loŋ</u>	>	kloŋ	kloŋ	kloŋ	kloŋ	"ห้วย"
*r <u>op</u>	>	yop	rop	rop	rop	"เรือด"
*s <u>om</u>	>	som	som	som	som	"กิน"

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าพยางค์ส่วนหลัง *o (C) ยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละเวือะย่อยปัจจุบันทั้ง ๔ บ้าน

ตารางที่ ๘๑ แสดงวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *ow(C)

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแบ๋	ช่างหม้อ	อมพาย	ดง
*ow	>	-o	-o	-o	-u
*ow?	>	-o?	-o?	-o?	-u?
*owh	>	-oh	-oh	-oh	-uh
*owk	>	-ok	-ok	-ok	-uk
*owŋ	>	-oŋ	-oŋ	-oŋ	-uŋ
*owm	>	-om	-om	-om	-um

ตัวอย่าง

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแบ๋	ช่างหม้อ	อมพาย	ดง	
* <u>T</u> ow	>	tho	tho	tho	tu	"ตื่น"
*ก <u>ิ</u> ow?	>	ko?	ko?	ko?	ku?	"คิม"
* <u>p</u> owh	>	phoh	phoh	phoh	puh	"ต"
* <u>č</u> owk	>	chok	chok	chok	cuk	"หยวกกล้วย"
* <u>y</u> owŋ	>	joŋ	joŋ	joŋ	juŋ	"จู"
* <u>T</u> owm	>	thom	thom	thom	tum	"ปู (ก.)"

เมื่อดูวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *ow(C) จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า มีวิวัฒนาการไปเป็นเสียงในภาษาละว้าะย่อย ๔ บ้านแตกต่างกันเป็น ๒ กลุ่ม เช่นเดียวกับ วิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง ey (ดูตารางที่ ๗๗ หน้า ๓๒๖) ซึ่งความแตกต่าง กันนี้อาจอธิบายได้โดยสัทลักษณะของพยางค์ส่วนหลัง *ow เช่นเดียวกัน ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า พยางค์ส่วนหลัง *ow มีสัทลักษณะเป็นสระประสม [o^u] ซึ่งสามารถแยกสัทลักษณะออกได้เป็น ๒ ส่วน คือ [o] และ [u] ในภาษาละว้าะบ้านป่าแบ๋ บ้านช่างหม้อ และบ้านอมพายนัน

เก็บรักษาสัญลักษณ์ส่วนแรก คือ [o] ไว้ ส่วนภาษาละเวือะบ้านดง เก็บรักษาสัญลักษณ์
 ส่วนหลัง คือ [u] ไว้ ดังนั้น เสียงในภาษาละเวือะปัจจุบันที่วิวัฒนาการมาจากพยางค์ส่วน
 หลัง *ow ในภาษาละเวือะย่อยทั้ง ๔ บ้านจึงแตกต่างกัน

ตารางที่ ๘๒ แสดงวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *e(C) และ *ewC

ละเว้าดั้งเดิม		ป่าแป๋	ซ่างหม้อ	อมพาย	ดง
*e	>	-e	-e	-e	-e
*eh	>	-eh	-eh	-	-eh
*en	>	-en	-en	-en	-en
*ep	>	-ep	-ep	-ep	-ep
*em	>	-em	-em	-em	-em
*es	>	-eh	-eh	-eh	-eh
*ew?	>	-eo?	-	-	-ew?

ตัวอย่าง

ละเว้าดั้งเดิม		ป่าแป๋	ซ่างหม้อ	อมพาย	ดง	
*p <u>e</u>	>	p <u>e</u>	p <u>e</u>	p <u>e</u>	p <u>e</u>	"มะม่วง"
*?p <u>eh</u>	>	?p <u>eh</u>	?p <u>eh</u>	-	?p <u>eh</u>	"เอา"
*p <u>en</u>	>	p <u>en</u>	p <u>en</u>	p <u>en</u>	p <u>en</u>	"เป็น"
*t <u>ep</u>	>	t <u>ep</u>	t <u>ep</u>	t <u>ep</u>	t <u>ep</u>	"หมัด"
*s <u>em</u>	>	s <u>em</u>	s <u>em</u>	s <u>em</u>	s <u>em</u>	"คนไทย"
*l <u>es</u>	>	l <u>eh</u>	l <u>eh</u>	l <u>es</u>	l <u>eh</u>	"ทก"
*t <u>ew?</u>	>	t <u>eo?</u>	-	-	t <u>ew?</u>	"เล็ก"

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าสระ *e ยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละเวือะย่อย ปัจจุบันทั้ง ๔ บ้าน ยกเว้นเมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-w? จะกลายเป็นเสียงเป็น /eo/ ในภาษาละเวือะบ้านป่าแป๋ และเป็น /ɛw/ ในภาษาละเวือะบ้านดง

ตารางที่ ๘๓ แสดงวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *a (C)

ละเวือะดั้งเดิม		ป่าแป๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ดง
*a	>	-a	-a	-a	-a
*a?	>	-a?	-a?	-a?	-a?
*ah	>	-ah	-ah	-ah	-ah
*ak	>	-ak	-ak	-ak	-ak
*aŋ	>	-aŋ	-aŋ	-aŋ	-aŋ
*at	>	-at	-at	-at	-at
*ap	>	-ap	-ap	-ap	-ap
*am	>	-am	-am	-am	-am'
*as	>	-aih	-aih	-as	-aih

ตัวอย่าง

*la?a	>	la?a	la?a	la?a	la?a	"สอง"
*ka?	>	ka?	ka?	ka?	ka?	"ปลา"
*mah	>	mah	mah	mah	mah	"ไข่"
*?ak	>	?ak	?ak	?ak	?ak	"หน้าไม้"
*saŋ	>	saŋ	saŋ	saŋ	saŋ	"ข้าง"
*hlat	>	hlat	hlat	hlat	hlat	"กสิ่ว"
*kap	>	kap	kap	kap	kap	"คาง"
*tam	>	tam	tam	tam	tam	"ปู่ (น.)"
*tas	>	taih	taih	tas	taih	"เห็ด"

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าสระ *a ในภาษาละว้าดั้งเดิมยังคงเป็นเสียง
 เดิม ในภาษาละว้าะย่อยปัจจุบันทั้ง ๔ บ้าน ยกเว้นเมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-s จะเป็น
 เสียงเดิม เฉพาะในภาษาละว้าะบ้านอมพายเท่านั้น แต่จะกลายเป็นเสียงเป็น /ai/ ในภาษา
 ละว้าะย่อยอีก ๓ บ้าน

ตารางที่ ๘๔ แสดงวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *ay (C)

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแบ๋	ช่างหม้อ	อมพาย	คง
*ay	>	-ai	-ai	-ai	-ai
*ayk	>	-aic	-aic	-aic	-aic
*ayŋ	>	-aiŋ	-aiŋ	-aiŋ	-aiŋ
*ayp	>	-aip	-aip	-aip	-aip
*aym	>	-aim	-aim	-aim	-aim

ตัวอย่าง

* <u>k</u> lay	>	klai	klai	klai	klai	"คน"
* <u>ʔ</u> ayk	>	ʔaic	ʔaic	ʔaic	ʔaic	"นอน"
* <u>k</u> ayŋ	>	kaiŋ	kaiŋ	kaiŋ	kaiŋ	"ศรีษะ"
* <u>r</u> ayp	>	raip	raip	raip	raip	"หญ้า"
* <u>s</u> aym	>	saim	saim	saim	saim	"นก"

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าพยางค์ส่วนหลัง *ay ซึ่งผู้วิจัยสันนิษฐาน
 ว่าอาจมีสัทลักษณะเป็นสระประสม [a^hi] นั้นยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละว้าะ
 ย่อยปัจจุบันทั้ง ๔ บ้าน

ตารางที่ ๘๕ แสดงวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *aw(C)

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแบ๋	ช่างหม้อ	อมพาย	ดง
*aw	>	-au	-au	-au	-au
*awk	>	-auk	-auk	-auk	-auk
*awŋ	>	-auŋ	-auŋ	-auŋ	-auŋ
*awt	>	-ait	-ait	-aut	-aut
*awn	>	-aun	-aɪn	-aun	-aun
*awp	>	-aup	-aup	-aup	-aup
*awm	>	-aum	-aum	-aum	-aum
*aws	>	-aɪh	-aɪh	-aus	-ɔɛh
*awy	>	-ɔɛ	-ɔɛ	-ɔi	-ɔɛ
*awyk	>	-ɔc	-ɔc	-ɔic	-ɔc

ตัวอย่าง

* <u>kaw</u>	>	<u>kau</u>	<u>kau</u>	<u>kau</u>	<u>kau</u>	"ليب"
* <u>hawk</u>	>	<u>hauk</u>	<u>hauk</u>	<u>hauk</u>	<u>hauk</u>	"خين"
* <u>kawŋ</u>	>	<u>kaunŋ</u>	<u>kaunŋ</u>	<u>kaunŋ</u>	<u>kaunŋ</u>	"قوت"
* <u>?awt</u>	>	<u>?ait</u>	<u>?ait</u>	<u>?aut</u>	<u>?aut</u>	"اوت"
* <u>pawn</u>	>	<u>paun</u>	<u>paɪn</u>	<u>paun</u>	<u>paun</u>	"س"
* <u>?awp</u>	>	<u>?aup</u>	<u>?aup</u>	<u>?aup</u>	<u>?aup</u>	"خاواسق"
* <u>hawm</u>	>	<u>haum</u>	<u>haum</u>	<u>haum</u>	<u>haum</u>	"اابننا"
* <u>maws</u>	>	<u>maɪh</u>	<u>maɪh</u>	<u>maus</u>	<u>mɔɛh</u>	"س"
* <u>nTawy</u>	>	<u>dɔɛ</u>	<u>dɔɛ</u>	<u>dɔi</u>	<u>dɔɛ</u>	"ريمتيปาก"
* <u>hawyk</u>	>	<u>hɔc</u>	<u>hɔc</u>	<u>hɔic</u>	<u>hɔc</u>	"ديج، ما"

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า พยางค์ส่วนหลัง *aw ซึ่งผู้วิจัยสันนิษฐานว่ามีลักษณะ เป็น [aⁱ] นั้น เมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-k *-ŋ *-p และ *-m จะยังคงเป็นเสียง เดิมในภาษาละเวือะย่อยทั้ง ๔ บ้าน แต่จะกลายเสียงไปเป็น /aɪ/ เมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-t ในภาษาละเวือะบ้านป่าแป๋ และเมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-t และ *-n ในภาษาละเวือะบ้านช่างหม้อ

เสียง *aw เมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-s จะยังคงเป็นเสียงเดิม เฉพาะในภาษา ละเวือะบ้านอมพาย แต่จะกลายเสียงเป็น /aɪ/ ในภาษาละเวือะบ้านป่าแป๋และบ้านช่างหม้อ และเป็น /ɔɛ/ ในภาษาละเวือะบ้านตง ส่วนพยัญชนะท้าย *-s จะคงเป็นเสียงเดิมเฉพาะ ในภาษาละเวือะบ้านอมพาย แต่จะกลายเสียงเป็น /-h/ ในภาษาละเวือะย่อยอีก ๓ บ้าน

ส่วนเสียง *aw เมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-y และ *-yk นั้นจะกลายเสียง ไปเป็น /ɔi/ ในภาษาละเวือะบ้านอมพาย และเป็น /ɔɛ/ และ /ɔ/ ในภาษาละเวือะอีก ๓ บ้าน

ตารางที่ ๘๖ แสดงวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *ɔ(C) และ *ɔy(C)

ละเว้าดั้งเดิม		ป่าแป๋	ช่างหม้อ	อมพาย	ตง
*ɔ	>	-ɔ	-ɔ	-ɔ	-ɔ
*ɔ?	>	-ɔ?	-ɔ?	-ɔ?	-ɔ?
*ɔh	>	-ɔh	-ɔh	-ɔh	-ɔh
*ɔk	>	-ɔk	-ɔk	-ɔk	-ɔk
*ɔŋ	>	-ɔŋ	-ɔŋ	-ɔŋ	-ɔŋ
*ɔt	>	-ɔt	-ɔt	-ɔt	-ɔt
*ɔn	>	-ɔn	-ɔn	-ɔn	-ɔn
*ɔp	>	-ɔp	-ɔp	-ɔp	-ɔp
*ɔm	>	-ɔm	-ɔm	-ɔm	-ɔm
*ɔs	>	-ɔɛh	-ɔɛh	-ɔs	-ɔɛh
*ɔy	>	-ɔɛ	-ɔɛ	-ɔi	-ɔɛ
*ɔyk	>	-ɔc	-ɔc	-ɔic	-ɔc

ตัวอย่าง ละวาคั้งเดิม		ป่าแป๋	ซำหม้อ	อมพาย	ตง	
*tɔ	>	tɔ	tɔ	tɔ	tɔ	"วิ่ง"
*sɔʔ	>	sɔʔ	sɔʔ	sɔʔ	sɔʔ	"สุนัข"
*rəpɔh	>	ləpɔh	rəpɔh	rəpɔh	?apɔh	"เกล็ด"
*kɔk	>	kɔk	kɔk	kɔk	kɔk	"เรียก"
*sɔŋ	>	sɔŋ	sɔŋ	sɔŋ	sɔŋ	"ขม"
*kɔt	>	kɔt	kɔt	kɔt	kɔt	"หนาว"
*pɔn	>	pɔn	pɔn	pɔn	pɔn	"กิน (กับ)"
*pɔp	>	pɔp	pɔp	pɔp	pɔp	"ตุ่ม"
*tɔm	>	tɔm	tɔm	tɔm	tɔm	"ไข่"
*sɔs	>	sɔɛh	sɔɛh	sɔs	sɔɛh	"ถ่าน"
*kɔy	>	kɔɛ	kɔɛ	kɔi	kɔɛ	"ฝ้าย"
*rəŋkɔyk	>	ləŋ'glɔc	ləŋ'glɔc	ləŋ'glɔic	ləŋ'glɔc	"ข้อนิ้ว"

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า สระ *ɔ จะยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละเวือะ
ย่อยปัจจุบันทั้ง ๔ บ้าน ยกเว้นเมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-s *-y และ *-yk ซึ่งจะ
ยังคงเป็นเสียงเดิมเฉพาะในภาษาละเวือะบ้านอมพายเท่านั้น แต่จะกลายเป็น /ɔɛ/ เมื่ออยู่
หน้าพยัญชนะท้าย *-s และ *-y และเป็น /ɔ/ เมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-yk ในภาษา
ละเวือะย่อยอีก ๓ บ้าน

ตารางที่ ๘๗ แสดงวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *iə(C) และ *iəy(C)

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแป๋	ซำหม้อ	อมพาย	ตง
*iə	>	-iə	-iə	-iə	-iə
*iəʔ	>	-	-iəʔ	-iəʔ	-
*iək	>	-iək	-iək	-iək	-iək
*iəŋ	>	-iəŋ	-iəŋ	-iəŋ	-iəŋ
*iət	>	-iət	-iət	-iət	-iət
*iəp	>	-iəp	-iəp	-iəp	-iəp
*iəm	>	iəm	-iəm	-iəm	-iəm
*iəs	>	-iəh	-iəh	-iəs	-iəh
*iəy	>	-iə	-iə	-iə	-ue
*iəyk	>	-ec	-iəc	-iəc	-uic
*iəyŋ	>	-eŋ	-iəŋ	-iəŋ	-uiŋ

ตัวอย่าง

* <u>mp</u> iə	>	<u>mb</u> iə	<u>mb</u> iə	<u>mb</u> iə	<u>mb</u> iə	"ส้ม"
* <u>t</u> iəʔ	>	-	<u>t</u> iəʔ	<u>t</u> iəʔ	-	"เล็ก"
* <u>ʔ</u> iək	>	<u>ʔ</u> iək	<u>ʔ</u> iək	<u>ʔ</u> iək	<u>ʔ</u> iək	"พี่ชาย"
* <u>p</u> iəŋ	>	<u>ph</u> iəŋ	<u>ph</u> iəŋ	<u>ph</u> iəŋ	<u>p</u> iəŋ	"แพง"
* <u>k</u> iət	>	<u>kh</u> iət	<u>kh</u> iət	<u>kh</u> iət	<u>k</u> iət	"กัด"
* <u>y</u> iəp	>	<u>ji</u> əp	<u>ji</u> əp	<u>ji</u> əp	<u>ji</u> əp	"หลับตา"
* <u>t</u> iəm	>	<u>th</u> iəm	<u>th</u> iəm	<u>th</u> iəm	<u>t</u> iəm	"เตี้ย"
* <u>p</u> liəs	>	<u>ph</u> liəh	<u>ph</u> liəh	<u>ph</u> liəs	<u>p</u> liəh	"หอม"
* <u>t</u> iəy	>	<u>th</u> iə	<u>th</u> iə	<u>th</u> iə	<u>tue</u>	"ดอกไม้"
* <u>w</u> iayk	>	<u>wec</u>	<u>wi</u> əc	<u>wi</u> əc	<u>wu</u> ic	"ดาบ"
* <u>p</u> iəyŋ	>	<u>ph</u> eŋ	<u>ph</u> iəŋ	<u>ph</u> iəŋ	<u>pu</u> iŋ	"สีขาว"

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า สระ *iə ยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละเวือะ
 ย่อยทั้ง ๔ บ้านยกเว้นเมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-y จะกลายเป็นเสียงเป็น /ue/ ในภาษาละเวือะ
 บ้านดง และเมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-yk และ *-yŋ จะกลายเป็น /e/ ในภาษา
 ละเวือะบ้านป่าแม่ และเป็น /ul/ ในภาษาละเวือะบ้านดง

ตารางที่ ๘๘ แสดงวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *iə(C)

ละเวือะดั้งเดิม		ป่าแม่	ช่างหม้อ	อมพาย	ดง
*iə	>	-iə	-iə	-iə	-iə
*iə?	>	-iə?	-iə?	-iə?	-iə?
*iəh	>	-iəh	-iəh	-iəh	-iəh
*iək	>	-iək	-iək	-iək	-iək
*iəŋ	>	-iəŋ	-iəŋ	-iəŋ	-iəŋ
*iən	>	-iən	-iən	-iən	-iən
*iəp	>	-iəp	-iəp	-iəp	-iəp
*iəm	>	-iəm	-iəm	-iəm	-iəm
*iəs	>	-iəh	-iəh	-iəs	-ueh

ตัวอย่าง

ละเวือะดั้งเดิม		ป่าแม่	ช่างหม้อ	อมพาย	ดง	
* <u>tiə</u>	>	thiə	thiə	thiə	tiə	"เปิด"
* <u>piə?</u>	>	phiə?	phiə?	phiə?	piə?	"พอ"
* <u>wiəh</u>	>	wiəh	wiəh	wiəh	wiəh	"กว้าง"
* <u>wiək</u>	>	wiək	wiək	wiək	wiək	"หนอน"
* <u>Kiəŋ</u>	>	khieŋ	khieŋ	khieŋ	kiəŋ	"หญ"
* <u>piən</u>	>	phien	phien	phien	piən	"พัน"
* <u>rentiəp</u>	>	lɛndiəp	lɛndiəp	lɛndiəp	ʔandiəp	"ผ"
* <u>yiəm</u>	>	jiəm	jiəm	jiəm	jiəm	"ร้องไห้"
* <u>kiəs</u>	>	giəh	giəh	giəs	guəh	"ยิ้ม"

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า สระ *iə ยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละเวีอะ
ย่อยทั้ง ๔ บ้าน ยกเว้นเมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-s จะกลายเป็นเสียงเป็น /uɛ/ ในภาษา
ละเวีอะบ้านคง

ตารางที่ ๘๘ แสดงวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *uə (C)

ละเวีอะดั้งเดิม		ป่าแป๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ตง
*uə	>	-uə	-uə	-uə	-uə
*uək	>	-uək	-uək	-uək	-uək
*uəŋ	>	-uəŋ	-uəŋ	-uəŋ	-uəŋ
*uət	>	-uət	-uət	-uət	-uət
*uən	>	-uən	-uən	-uən	-uən
*uəs	>	-uəh	-uəh	-uəs	-uəh
*uəy	>	-uə	-uə	-uə	-uɛ

ตัวอย่าง

*puə	>	puə	puə	puə	puə	"ขอ"
*yuək	>	juək	juək	juək	juək	"หยิบ ยก"
*čuəŋ	>	chuəŋ	chuəŋ	chuəŋ	cuəŋ	"เท้า"
*kuət	>	khuət	khuət	khuət	kuət	"แก้"
*kuən	>	kuən	kuən	kuən	kuən	"ลูก"
*guəs	>	guəh	guəh	guəs	guəh	"ราคา"
*kuəy	>	kuə	kuə	kuə	kuɛ	"ค่อย ๆ"

เมื่อดูจากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าสระ *uə ยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษา
ละเวีอะย่อยทั้ง ๔ บ้าน ยกเว้นเมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-y และ *-s จะกลายเป็นเสียง
เป็น /uɛ/ ในภาษาละเวีอะบ้านคง

เมื่อพิจารณาวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *iəy (ดูตารางที่ ๘๗ หน้า ๓๓๕ *iəs (ดูตารางที่ ๘๘ หน้า ๓๓๖ *uəs และ *uəy (ดูตารางที่ ๘๙ หน้า ๓๓๗ แล้วจะเห็นได้ว่า สระ *iə *iə และ *uə เมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-y และ *-s นั้น จะเกิดการกลายเสียงมารวมกันแบบสมบูรณ์เป็น /ue/ ในภาษาละเวอะบ้านดง

ตารางที่ ๙๐ แสดงวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *əi (C)

ละเวอะดั้งเดิม		ป่าแป๋	ช่างหม้อ	อมพาย	ดง
*əik	>	-əik	-əik	-əik	-əik
*əiŋ	>	-əiŋ	-əiŋ	-əiŋ	-əiŋ
*əip	>	-əup	-iəup	-iəup	-əip
*əim	>	-əum	-iəum	-iəum	-əim

ตัวอย่าง

* ?məik	>	?məik	?məik	?məik	?məik	"ครก"
* khreŋ	>	khjəŋ	khreŋ	khreŋ	khreŋ	"เสื้อผ้า"
* rəip	>	yəup	riəup	rləup	rəip	"แห"
* ?əim	>	?əum	?iəum	?iəum	?əim	"เค็ม"

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า สระ *əi ยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษาละเวอะย่อยทั้ง ๔ บ้าน ยกเว้นเมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้าย *-p และ *-m จะกลายเสียงเป็น /əu/ ในภาษาละเวอะบ้านป่าแป๋ และเป็น /iəu/ ในภาษาละเวอะบ้านช่างหม้อและบ้านอมพาย

ตารางที่ ๔๑ แสดงวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลัง *aɪ (C)

ละว้าดั้งเดิม		ป่าแป๋	ข้างหม้อ	อมพาย	ดง
*aɪ	>	-aɪ	-aɪ	-a u	-aɪ
*aɪ?	>	-aɪ?	-aɪ?	-a u?	-aɪ?
*aɪk	>	-aɪk	-aɪk	-a u k	-aɪk
*aɪŋ	>	-aɪŋ	-aɪŋ	-a u ŋ	-aɪŋ
*aɪt	>	-aɪt	-aɪt	-a u t	-aɪt
*aɪn	>	-aɪn	-aɪn	-a u n	-aɪn
*aɪs	>	aɪh	-aɪh	-a u s	-aɪh

ตัวอย่าง

*kaɪ	>	kaɪ	kaɪ	kau	kaɪ	"ลม"
*?aɪ?	>	?aɪ?	?aɪ?	?a u?	?aɪ?	"สัน"
*haɪk	>	haɪk	haɪk	hauk	haɪk	"ผม, ขน"
*kraɪŋ	>	kjaɪŋ	kraɪŋ	kra u ŋ	kraɪŋ	"กลอง"
*?maɪt	>	?maɪt	?maɪt	?ma u t	?maɪt	"คว้น"
*hmaɪn	>	hmaɪn	hmaɪn	hma u n	hmaɪn	"หมื่น"
*maɪs	>	maɪh	maɪh	ma u s	maɪh	"จุ่มก"

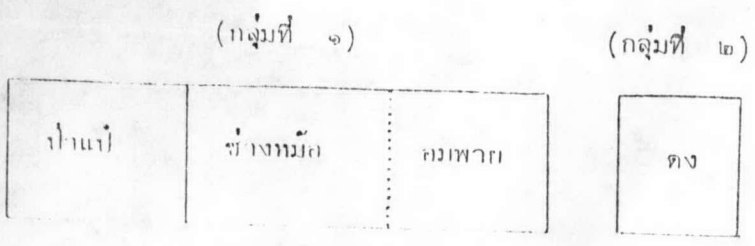
จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าสระ *aɪ ในภาษาละว้าดั้งเดิมจะยังคงเป็นเสียงเดิม เฉพาะในภาษาละเวือะบ้านป่าแป๋ บ้านข้างหม้อและบ้านดง แต่จะกลายเสียงเป็น /au/ ในภาษาละเวือะบ้านอมพาย

เมื่อได้ศึกษาวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลังในภาษาละเวอั้งเดิมมาเป็นเสียงในภาษา
 ละเวอระย่อยไปจุงไบน ๔ บ้านแล้ว พบว่าวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลังไปเป็นเสียงในภาษา
 ละเวอระแต่ละบ้านก็มีความแตกต่างกัน ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจนคือ วิวัฒนาการของ
 พยางค์ส่วนหลังไปประกอบตัวกสระและพยัญชนะท้าย *-y *-w และ *-s เช่นวิวัฒนาการ
 พยางค์ส่วนหลัง *oy (ดูตารางที่ ๗๗ หน้า ๓๒๒) *ow (ดูตารางที่ ๘๑ หน้า ๓๓๓)
 *ioy *ioyk (ดูตารางที่ ๘๗ หน้า ๓๓๘) *ios (ดูตารางที่ ๘๘ หน้า ๓๓๖)
 *uos และ *uoy (ดูตารางที่ ๘๙ หน้า ๓๓๗)

พยางค์ส่วนหลัง *oy และ *ow ซึ่งผู้วิจัยสันนิษฐานว่ามีสัทลักษณะเป็น [eⁱ]
 และ [o^u] ตามลำดับ ซึ่งสามารถแยกสัทลักษณะออกได้ เป็นเสียงละ ๒ ส่วน คือ [e] กับ [i]
 และ [o] กับ [u] นั้น ภาษาละเวอระบ้านป่าแม่ บ้านช่างหม้อ และบ้านอมพาย จะเก็บรักษา
 สัทลักษณะส่วนแรก คือ [o] และ [o] ไว้ ส่วนภาษาละเวอระบ้านดงจะเก็บรักษาสัทลักษณะส่วนหลัง
 คือ [i] และ [u] ทำให้เสียงใน ภาษาละเวอระไปจุงไบนทั้ง ๒ กลุ่มแตกต่างกัน

ส่วนพยางค์ส่วนหลัง *ioy *ios *uos และ *uoy นั้น จะกลายเสียงมารวม
 กับแบบสมบูรณ์ เห็น /uc/ ในภาษาละเวอระบ้านดง ในขณะที่ยังคงเป็นเสียงเดิมในภาษา
 ละเวอระย่อยอีก ๓ บ้าน

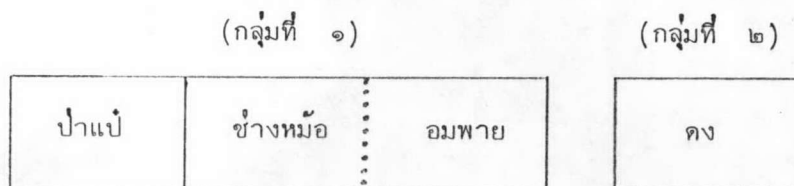
จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าความแตกต่างของวิวัฒนาการของพยางค์ส่วนหลังนี้
 สามารถแบ่งภาษาละเวอระย่อยทั้ง ๔ บ้านออกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ ภาษาละเวอระบ้านป่าแม่
 บ้านช่างหม้อ และบ้านอมพายกลุ่มหนึ่ง กับภาษาละเวอระบ้านดงอีกกลุ่มหนึ่ง ความสัมพันธ์ของ
 ภาษาทั้ง ๒ กลุ่มมีลักษณะดังแสดงไว้ในแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ ๑๑ แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของภาษาละเวอระ ๔ บ้านในด้านวิวัฒนาการของพยางค์
 ส่วนหลังในภาษาละเวอั้งเดิม

สรุปผลการเปรียบเทียบแบบต่างสมัย

จากการศึกษาเปรียบเทียบภาษาละเวอะย่อยทั้ง ๔ บ้านแบบต่างสมัย โดยศึกษาการปฏิภาคกันของเสียง และวิวัฒนาการของเสียงในภาษาละเวอะดั้งเดิม มาเป็นเสียงในภาษาละเวอะปัจจุบันแล้ว พบว่า สามารถแบ่งภาษาละเวอะย่อยทั้ง ๔ บ้านออกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ ภาษาละเวอะบ้านป่าแม่ บ้านช่างหม้อ และบ้านอมพายกลุ่มหนึ่ง กับภาษาละเวอะบ้านตงอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งในกลุ่มแรกนั้นภาษาละเวอะบ้านช่างหม้อและบ้านอมพามีลักษณะคล้ายคลึงกันมากกว่าภาษาละเวอะบ้านป่าแม่ ลักษณะความสัมพันธ์ของภาษาละเวอะทั้ง ๒ กลุ่ม สามารถแสดงได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ ๑๒ แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของภาษาละเวอะ ๔ บ้านในการเปรียบเทียบแบบต่างสมัย

หมายเหตุ

จากคำศัพท์ร่วมเชื้อสายทั้งหมดที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลได้ ผู้วิจัยพบคำซึ่งมีการปฏิภาคกันของเสียงซึ่งไม่เข้ากับกฎการกลายเสียงที่แสดงไว้ข้างต้นทั้งหมด ๒๓ คำ ได้แก่

ป่าแป๋	ช่างหม้อ	อมพาย	ตง	
lə'kəup	lə'khiəup	ʔə'ciəup	ʔə'khəip	"คว่ำ"
thuən	thuən	thuən	duən	"จังหวัด"
chiə	chiə	chiə	chiə	"ร้องเพลง"
chiən	chiən	chiən	chiən	"รับ"
soʔkhec	soʔchiəc	soʔchiəc	soʔkuic	"อายุ"
səntɔŋ	səntɔŋ	səntɔŋ	sə'tɔŋ	"สมอง"
jɛh	jɛh	cɛs	jɛh	"ฉีก"
sɔp	sɔp	sɔp	ɟɔp	"กำมือ"
ləphliə	ləphliə	ləphliə	ʔəpuɛ	"ตัวแปปลา"
ləphluə	ləphluə	ləphluə	ʔəpuɛ	"วงข้าง"
sə'ʔɔw?	sa'krɔw?	sa'krɔw?	sa'khrɔw?	"จึงจก"
mbəu	bui	bui	bui	"ไกว"
mbluə	mbluə	mbluə	mbrue	"ป่น ละเอียด"
mbjə	mbri	mbre	mbri	"ทำกับข้าว"
pɛ?	pi?	phe?	pi?	"แพะ"
phɪn	phɪn	phɪn	pun	"ได้"
tɪm	tɪm	tɪm	təm	"เท้าคาง"
chɪm	chum	chum	cum	"อ่อน"
gjaih	graih	griəs	graih	"นอกชาน"
ʔmuic	ʔmɔc	ʔmɔic	ʔmuic	"ปลายข้าว"
pəih	pəih	pəs	poi h	"ตัดฝ้าย"
haɪn	haɪn	haun	haun	"มัน (น.)"
laum	laum	laum	laɪm	"หนอง"

การปฏิภาณของเสียงที่ไม่เป็นไปตามกฎ อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยเก็บข้อมูล ผิดพลาดหรืออาจเนื่องจากการยืมคำจากภาษาละเวือะย่อยอื่นอื่น หรือจากภาษาอื่นที่พูดใน บริเวณนั้น หรืออาจเกิดจากการเทียบแบบผิด ก็ได้

๔.๓ ความคล้ายคลึงและความแตกต่างของผลที่ได้จากการเปรียบเทียบแบบร่วมสมัยและแบบต่างสมัย

เมื่อได้ศึกษาเปรียบเทียบภาษาละเวือะย่อย ๔ บ้านทั้งในแบบร่วมสมัยและแบบต่างสมัยแล้ว ปรากฏว่าผลที่ได้จากการศึกษาทั้ง ๒ แบบมีทั้งความคล้ายคลึงและความแตกต่างกัน ความคล้ายคลึงคือ การเปรียบเทียบทั้ง ๒ แบบทำให้สามารถแบ่งกลุ่มภาษาละเวือะย่อย ทั้ง ๔ บ้านออกได้เป็น ๒ กลุ่มเหมือนกัน แต่แตกต่างกันที่ในการเปรียบเทียบแบบร่วมสมัย ภาษาละเวือะบ้านป่าแม่มีความแตกต่างมากที่สุด แต่ในการเปรียบเทียบแบบต่างสมัย ภาษาละเวือะบ้านดงมีความแตกต่างมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบทั้ง ๒ แบบสามารถแสดงได้ดังนี้

เปรียบเทียบแบบร่วมสมัย	ป่าแม่	ข้างหม้อ	อมพาย	ดง
เปรียบเทียบแบบต่างสมัย	ป่าแม่	ข้างหม้อ	อมพาย	ดง

นอกจากนี้ผลการเปรียบเทียบทั้ง ๒ แบบยังมีความคล้ายคลึงกันอีกประการหนึ่ง คือ ภาษาละเวือะบ้านข้างหม้อและบ้านอมพายมีความคล้ายคลึงกันมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีลักษณะคล้ายคลึงกับภาษาละเวือะดั้งเดิมที่มีตานกำหนดสร้างขึ้นมามากที่สุดอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม เมื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาเปรียบเทียบทั้ง ๒ แบบมาพิจารณา ร่วมกับการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้พูดภาษาละเวือะแล้ว พบว่าผลที่ได้จากการเปรียบเทียบแบบร่วมสมัยนั้นตรงกับทัศนคติของชาวละเวือะ ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวถึงต่อไปในตอนอภิปรายผล